

Torsdagen den 16 februari

Kl. 12.00–15.25
16.00–16.06

---

§ 1 Justering av protokoll

Protokollet för den 26 januari justerades.

§ 2 Avsägelse

Förste vice talmannen meddelade att *Andreas Carlson* (KD) avsagt sig uppdraget som suppleant i finansutskottet.

Kammaren biföll denna avsägelse.

Förste vice talmannen meddelade att *Margareta Åberg* avsagt sig uppdraget som riksrevisor från och med den 15 mars.

Kammaren biföll denna avsägelse.

§ 3 Anmälan om kompletteringsval

Förste vice talmannen meddelade att Kristdemokraternas riksdagsgrupp anmält Larry Söder som suppleant i finansutskottet samt att Socialdemokraternas riksdagsgrupp anmält Emilia Töyrä som suppleant i Nordiska rådets svenska delegation.

Förste vice talmannen förklarade valda till

suppleant i finansutskottet
Larry Söder (KD)

suppleant i Nordiska rådets svenska delegation
Emilia Töyrä (S)

§ 4 Utökning av antalet suppleanter

Valberedningen hade, enligt ett till kammaren inkommet protokollsutdrag, tillstyrkt att antalet suppleanter skulle utökas enligt följande:

från 28 till 29 i konstitutionsutskottet
från 29 till 30 i socialutskottet

Kammaren medgav dessa utökningar.

§ 5 Val av extra suppleanter

Val av extra suppleanter företogs.

Kammaren valde i enlighet med valberedningens förslag till

suppleant i konstitutionsutskottet

Hans Wallmark (M)

suppleant i socialutskottet

Eva Lohman (M)

§ 6 Anmälan om faktapromemorior

Förste vice talmannen anmälde att följande faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen hade kommit in och överlämnats till utskott:

2016/17:FPM66 Direktiv om anmälningsförfarande för tjänsteregler
KOM(2016) 821 till näringsutskottet

2016/17:FPM67 Förordning och direktiv om ett europeiskt elektroniskt tjänstekort
KOM(2016) 823, KOM(2016) 824 till näringsutskottet

2016/17:FPM68 Meddelande om en europeisk dataekonomi
KOM(2017) 9 till trafikutskottet

2016/17:FPM69 Initiativ rörande reglering av yrken
KOM(2016) 820, KOM(2016) 822 till utbildningsutskottet

2016/17:FPM70 eDataskyddsförordning
KOM(2017) 10 till trafikutskottet

§ 7 Ärende för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

Proposition

2016/17:85 till socialutskottet

§ 8 Riksrevisionens rapport om asylboenden

Prot. 2016/17:69
16 februari

Socialförsäkringsutskottets betänkande 2016/17:SfU9
Riksrevisionens rapport om asylboenden (skr. 2016/17:63)
föredrogs.

Förste vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under § 17.)

§ 9 Riksrevisionens rapport om felaktiga utbetalningar inom socialförsäkringen

*Riksrevisionens
rapport om felaktiga
utbetalningar inom
socialförsäkringen*

Socialförsäkringsutskottets betänkande 2016/17:SfU10
Riksrevisionens rapport om felaktiga utbetalningar inom socialförsäkringen (skr. 2016/17:51)
föredrogs.

Anf. 1 KERSTIN NILSSON (S):

Herr talman! Vi ska nu behandla socialförsäkringsutskottets betänkande 10 som gäller Riksrevisionens rapport om felaktiga utbetalningar inom socialförsäkringen.

Först vill jag betona att vi ser mycket allvarligt på att det förekommer felaktiga utbetalningar i våra socialförsäkringssystem. Felaktiga utbetalningar sker i alla ärendeslag, och det kan bli fel av olika orsaker. Ibland handlar det om oförstånd hos den som söker. Ibland kan det vara information som missuppfattas eller blanketter och ansökningar som är svåra att förstå och fylla i.

Jag vet att det pågår ett kontinuerligt arbete med att förbättra både information och blanketter. Försäkringskassan arbetar också hela tiden med att förbättra handläggartödet. En del förslag har kommit utifrån kontrollhandläggares arbete och har medfört förändringar i den tidiga handläggningen där en del nya kontrollåtgärder byggts in.

Ibland sker felaktiga utbetalningar på grund av underlåtenhet att informera Försäkringskassan om olika uppgifter. Ibland beror det på att någon uppgett osanna uppgifter eller lämnat in oriktiga handlingar, alltså ett medvetet agerande från den sökande med syfte att tillskansa sig en ersättning som man inte har rätt till. Det här är bidragsbrott. I vardagligt tal kallas det fusk.

Eftersom jag i min yrkesbakgrund arbetat med bidragskontroller skulle jag nu kunna berätta om hur och på vilka sätt det kan fuskas inom våra socialförsäkringar, men naturligtvis kommer jag inte att göra det.

Herr talman! För bidragsbrott och överutnyttjande av ersättningar har vi inte någon som helst acceptans. När någon lurar våra försäkringar begår de ett brott, inte bara mot staten, utan faktum är att de begår ett brott mot oss alla – mot mig och mot dig. Vi är ju alla med och finansierar våra försäkringar, och då måste vi kunna lita på att rätt ersättning hamnar hos rätt mottagare. Det är ett system vi alla tjänar på.

Därför pågår ett ständigt arbete hos Försäkringskassan med detta. På regeringsnivå pågår också en del. Det finns nu två pågående utredningsar-

beten som handlar just om felaktiga utbetalningar. Ett av dem är Delegationen mot överutnyttjande av och felaktiga utbetalningar från välfärdssystemet. Man ska bland annat göra omfattningsstudier och identifiera behov av förändringar. Detta arbete ska slutredovisas under 2019, och man ska göra delrapporter kontinuerligt fram till dess.

Regeringen har också tillsatt en särskild utredare som har i uppdrag att utvärdera bidragsbrottslagen och ta ställning till om det behövs förändringar och i så fall lämna förslag på detta. Detta ska slutredovisas i augusti 2017.

Till riksdagen har det också kommit en proposition som gäller uppgifter på individnivå i arbetsdeklarationen. Det handlar kort om att arbetsgivare månatligen ska lämna uppgifter för sina anställda om utbetalda ersättningar och skatteavdrag till Skatteverket. Ärendet ligger nu hos skatteutskottet och kommer upp till beslut här i kammaren i maj månad. När detta sedan är på plats kommer det att förenkla Försäkringskassans arbete med att få aktuella och säkra inkomstuppgifter för de ersättningsärenden som baseras på inkomst.

Syftet med allt som görs på Försäkringskassan, hos regeringen och i riksdagen måste vara att det ska vara lätt att göra rätt men svårt att göra orätt.

Herr talman! Vi rödgröna har lämnat in ett särskilt yttrande. Vi välkomnar de åtgärder som regeringen målmedvetet vidtar för att stärka Försäkringskassans arbete med att motverka felaktiga utbetalningar. Det krävs kunskap för att kunna följa och bedöma utvecklingen av omfattningen av de felaktiga utbetalningarna. Det mörkertal som finns försvårar mätningar och ställer krav på att olika metoder tas fram för att bedöma omfattningen.

Frågorna är komplexa, och studier är nödvändiga för att öka kunskapen. Men vi anser att det finns fokus på detta och att det pågår ett bra arbete, genom de uppdrag och utredningar som jag tidigare nämnde, för att vi ska motverka överutnyttjande och felaktiga utbetalningar.

Vi konstaterar således att regeringen redan har vidtagit de åtgärder som ligger i linje med Riksrevisionens rekommendationer och yrkandena i motionerna om att mäta storleken på de felaktiga utbetalningarna. Därför finner vi ingen anledning att ställa oss bakom ett tillkännagivande.

Anf. 2 LINUS BYLUND (SD):

Herr talman! Vi hörde representanten för ett av regeringspartierna här alldeles nyss. Det var mycket klokt som sas, och det finns mycket som vi är överens om. Det är uppenbart. Men allt är vi inte överens om.

”Varje förslösad skattekrona är en stöld från folket.” Det slitna citatet kommer, som de allra flesta säkert känner till, från socialdemokraten Gustav Möller.

Problemet med citatet är att det förvisso låter bra men vid närmare eftertanke är ganska platt. De allra flesta stöder nog själva principen, men vad är egentligen en förslösad skattekrona? Det skiljer sig naturligtvis åt mellan olika grupper och individer.

Jag och mina partivänner tycker exempelvis att de otaliga miljarder som ni andra har plöjt ned i ert gemensamma, blocköverskridande, mångkulturalistiska projekt är miljarder av förslösade skattekronor och därmed miljarder stölder från folket.

På samma sätt kommer det utan tvivel att finnas de i denna kammare som har samma syn på satsningar gjorda av den sverigedemokratiska regeringen vid någon tidpunkt framöver.

Kanske tycker någon gruppering att förstärkningar av Sveriges försvar är slöseri med skattemedel. En annan gruppering – sannolikt i hög grad överlappande med den förstnämnda – tycker kanske att Sverigedemokraterna slösar med pengar när vi återupprättar tryggheten för vanligt folk och så vidare. Det där med förslösade skattekoronor fyller sin funktion som retorisk utsmyckning men inte mycket mer, eftersom vi inte är överens om vad som är slöseri eller inte.

Jag tror däremot att det råder konsensus bland oss politiker, möjligen med något enstaka undantag, om hur vi ser på de skattekoronor som genom fusk eller misstag går till någon som inte har rätt till dem. Jag tror att vi är överens om att det ska förekomma i så liten utsträckning som möjligt, och helst inte alls.

Sverigedemokraternas syn på felaktiga utbetalningar inom socialförsäkringssystemet är i alla fall glasklar. De ska hållas på en miniminivå. Felaktiga utbetalningar kan delas in pedagogiskt i tre kategorier: slarv eller andra fel begångna av Försäkringskassan, slarv, okunskap eller andra fel begångna av försäkringsmottagaren samt rent fusk.

De två första kategorierna måste bekämpas primärt inom myndigheten. Dessa drabbar för övrigt såväl skattebetalarna som de enskilda individer som i förekommande fall får ekonomiskt trassel med återbetalningar och onödigt arbete. Myndigheten behöver bättre rutiner, tydligare utformning av ansökningar och mycket annat. Ett sådant arbete pågår naturligtvis kontinuerligt, och förhoppningsvis kommer hela tiden förbättringar.

Den sistnämnda kategorin, fusk, behöver angripas på samma sätt som annan brottslighet – resolut och med kännbara påföljder. Att på falska grunder tillskansa sig pengar som är avsedda för behovande, inte sällan ekonomiskt svaga, är i Sverigedemokraternas mening i slutändan inget annat än stöld från utsatta människor. Det kan aldrig tolereras.

Någon kanske tänker: ”Varför pratar han om det här? Vi diskuterar faktiskt inte några förslag om konkreta åtgärder mot vare sig fusk eller slarv i dag.”

Det är riktigt. Vi diskuterar ett förslag från både Alliansen och Sverigedemokraterna. Förslaget kommer ursprungligen från Riksrevisionen och är en rekommendation om att uppdra åt Försäkringskassan att regelbundet redovisa hur mycket de felaktiga utbetalningarna kostar. Det tycker Sverigedemokraterna, och med det utskottsmajoriteten, är ett bra förslag, inte för att det är särdeles skojigt utan för att det är första steget mot bättre kontroll, bättre möjligheter till uppföljning och bättre skydd mot stölder från folket.

Ska man vara frank är det egentligen otroligt taffligt att det inte finns lättillgänglig och snyggt redovisad information om de felaktiga utbetalningarna sedan 2010. Regeringen slår ifrån sig Riksrevisionens svidande kritik på den punkten och hänvisar till utredningar och pågående åtgärder. Den taktiken kan man tycka vad man vill om; jag blir mest förvånad. Jag förstår inte att det är något att tjafsa om.

Jag hoppas att alla åtgärder som regeringen vidtar och alla utredningar som man tillsätter blir effektiva och att man kan dra nytta av den kommande rutinen med regelbunden redovisning av felaktiga utbetalningar,

som vi förhoppningsvis klubbar igenom här i riksdagen redan i eftermiddag.

För formens skull yrkar jag bifall till utskottets förslag att regeringen ska se till att Försäkringskassan ska mäta storleken på felaktiga utbetalningar regelbundet.

I detta anförande instämde Heidi Karlsson (SD).

Anf. 3 ARON MODIG (KD):

Herr talman! Sverige har ett generöst och i grunden väl fungerande socialförsäkringssystem som vi vill slå vakt om. Försäkringskassan betalar årligen ut mer än 200 miljarder kronor i olika förmåner. Det handlar om sjukpenning, föräldrapenning, tillfällig föräldrapenning vid vård av sjukt barn och så vidare.

För att ett system med den omfattningen ska vara långsiktigt hållbart krävs det att ändamålet uppfattas som angeläget av medborgarna, att det administreras väl och att det är så fritt som möjligt från missbruk. Men det behöver också vara ekonomiskt stabilt över tid, eftersom stora svängningar påverkar andra områden i statsbudgeten. Med andra ord är det rimligt att kräva ordning och reda inom systemen och att ställa höga krav på att inga felaktiga bidrag eller ersättningar ska betalas ut.

Ett första steg i arbetet mot felaktiga utbetalningar är att vi känner till hur stort problemet är och inom vilka områden det är mest omfattande. Att känna till omfattningen är viktigt för att kunna prioritera bland de olika åtgärderna och för att uppskatta om arbetet med att motverka felaktiga utbetalningar har fått önskad effekt.

Från KD:s och Alliansens sida noterar vi att den senaste mätningen av omfattningen av felaktiga utbetalningar inom socialförsäkringen gjordes 2010 och att de sammantagna felaktiga utbetalningarna inom socialförsäkringen, enligt denna mätning, uppgick till knappt 16 miljarder kronor. Försäkringskassan har dock inte genomfört någon ny mätning därefter. Regeringen har inte heller efterfrågat någon mätning.

Herr talman! I denna debatt behandlar vi regeringens skrivelse om Riksrevisionens rapport om felaktiga utbetalningar inom socialförsäkringen.

Riksrevisionen har granskat hur arbetet mot felaktiga utbetalningar inom socialförsäkringen fungerar. Man gör bedömningen att detta arbete oroväckande nog har prioriterats ned under de senaste åren, trots att studier visat på omfattande fel och trots att nivån på återkraven varit låg.

Riksrevisionen anser vidare att det krävs kunskap om omfattningen av felaktiga utbetalningar, både för att regeringen och Försäkringskassan ska kunna prioritera insatser och för att man ska kunna uppskatta om insatser som görs leder till önskad effekt.

Av dessa anledningar, och för att bättre kunna motverka felaktiga utbetalningar framöver, rekommenderar Riksrevisionen att regeringen ser till att Försäkringskassan regelbundet mäter omfattningen av felaktiga utbetalningar.

KD och Alliansen har hörsammat detta. Vi har tillsammans lagt ett förslag på riksdagens bord om att regeringen ska åläggas att se till att Försäkringskassan regelbundet mäter storleken på felaktiga utbetalningar. Med

denna information som grund bör fler åtgärder vidtas för att stärka kontrollerna när så är påkallat och säkerställa att skattebetalarnas medel inte missbrukas.

KD och Alliansen välkomnar att en majoritet i riksdagen verkar gå på samma linje. Nu blir det därför upp till socialförsäkringsminister Annika Strandhäll och regeringen att se till att riksdagens vilja respekteras, så att vi kan arbeta mer effektivt för att de felaktiga utbetalningarna ska minska.

Herr talman! En av riksdagens viktigaste uppgifter är att se till att de skatter som tas in används effektivt och att de inte missbrukas. Medborgarna måste kunna lita på att denna uppgift tas på största allvar.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 17 §.)

§ 10 Riksrevisionens rapport om informationssäkerhetsarbete på nio myndigheter

Försvarsutskottets betänkande 2016/17:FöU8
Riksrevisionens rapport om informationssäkerhetsarbete på nio myndigheter (skr. 2016/17:42)
föredrogs.

Anf. 4 DAG KLACKENBERG (M):

Herr talman! Vi ska i dag tala om en tunn men skrämmande rapport som heter *Informationssäkerhetsarbete på nio myndigheter – En andra granskning av informationssäkerhet i staten*. Jag visar den nu för kammarens ledamöter. Den är processad i regering och utskott, och vi ska senare avgöra om den ska läggas till handlingarna.

Rapporten känns redan passé. Vi läser nästan varje dag i tidningarna om olika incidenter. Vi får rapporter från USA om att man har trängt sig in i Demokratiska partiets informationssystem, att man har laborerat med elverk i New England och att man har flyttat räkningar. Det pågår hela tiden någonting som vi borde skydda oss mot.

Det har funnits incidenter även i Sverige. Det har varit attacker mot mediehus, mot banker och mot enskilda. Det har också varit ett antal attacker som ingen har vetat om. Man har nämligen gått in i informationssystemen och inte berättat att man är där. Man har sedan gått ut och kanske också ändrat.

Rapporten kan sammanfattas i tre punkter. Riksrevisorerna menar att informationssäkerhetsarbetet är otillräckligt, på låg nivå och att inget har hänt.

Man behöver egentligen inte säga mer, för det är precis så som det är. Riksrevisionen pekar på att man har gått igenom de nio myndigheterna, djupgranskat tre och sedan dragit slutsatser om att informationssäkerhetsarbetet även i en mängd andra myndigheter och verksamheter i Sverige förmodligen helt enkelt är otillräckligt och på för låg nivå. Inget har hänt under de senaste åren.

Man kan då fråga sig: Vad är det för skyddsbehov vi pratar om? Det är mycket enkelt. Man kan använda tre kärnor även där. Skyddsbehovet innebär till att börja med att den information som lagras ska vara riktig och

Prot. 2016/17:69
16 februari

*Riksrevisionens
rapport om felaktiga
utbetalningar inom
socialförsäkringen*

*Riksrevisionens
rapport om informa-
tionssäkerhetsarbete
på nio myndigheter*

förvaras på rätt sätt. Ingen ska kunna ändra i den. Det andra är att den ska vara tillgänglig. Man får inte slå sönder systemet så att man inte kommer åt informationen. Den måste vara tillgänglig för dem som ska ha den. Det gäller också att upprätthålla de sekretessbestämmelser som finns. Det är inte meningen att vem som helst ska kunna komma in i stora informationssystem.

Men varför blir det då på det här konstiga viset? Jo, därför att ledningarna för verksamheterna är skäligen ointresserade av informationssäkerhetsarbete – för att inte tala om medarbetarna vid myndigheterna. De är ännu mer ointresserade, för de tycker nämligen att säkerhetsarbete stjäl tid och energi från deras viktiga kärnverksamhet som de egentligen är till för.

Säkerhetsansvariga personer på it-avdelningar och andra blir squeezeade mellan ledningarnas ointresse och kanske också okunskap och alla tjänstemäns iver att utföra sin kärnverksamhet och inte ta på sig säkerhetsåtgärder som kan hindra dem i arbetet.

Herr talman! Jag har egen erfarenhet av detta. Jag har varit it-säkerhetschef och it-chef, och jag har varit chef för dessa chefer. Jag har varit utsatt för ledningens tryck på att jag inte skulle ställa till några problem i arbetet. Jag har också varit utsatt för medarbetarnas, det vill säga kollegornas, förakt för att jag har hållit på saker som hindrar dem från att syssla med viktigare uppgifter. Det här var på UD, och det var många år sedan, men det var precis så. Detta är alltså självupplevt, så jag förstår den här rapporten mycket väl.

Sedan finns det alltid en känsla av att ansvaret för informationssäkerhetsarbetet ligger någon annanstans. Det är väldigt svårt att få dem som arbetar med viktig information att förstå att de också har ansvar för att hantera informationen. De måste förstå att den måste skyddas. Men de tror att det finns några medarbetare någonstans som skyddar informationen, att det fungerar ungefär som att städningen och vaktmästeriet fungerar. Varför skulle då inte också informationssäkerhetsarbetet fungera?

Revisorerna kommer fram till att regeringen måste efterfråga de incidentrapporter som sedan drygt ett år tillbaka ska produceras från myndigheterna när det har hänt någonting. Men om regeringen inte efterfrågar dessa rapporter kommer ledningarna inte att tro att de är så viktiga, och då kommer man inte att ge det stöd till informationssäkerhetsarbetet som behövs.

Det är min uppmaning från talarstolen att regeringen rutinmässigt måste efterfråga rapporterna och inte använda dem som någon sorts nummerlek för att säga att det har varit så och så många incidenter. Man måste också försöka att sätta sig in i vad som gick fel. Vad handlade incidenten om?

Vi har ofta uppfattningen att det är någon skum, främmande makt som utsätter myndigheterna för attacker. Det kanske förekommer, men väldigt ofta kan det vara handhavandefel, kunskapsbrist, fel i materialet, fel på servern, felprogrammering och buggar. Det är mycket som kan ha hänt, och då gäller det att analysera detta i rapporten.

MSB ställer upp och gör ett mycket gott arbete, och det blir bättre och bättre. Men man kan inte begära av MSB att MSB också ska ge det operationella stödet och ta ett operativt ansvar för myndigheterna. Detta måste myndigheterna själva ta till sig, antingen genom att skaffa folk som kan det eller att inhandla konsulttjänster.

Det är några som har föreslagit att ett slags informationssäkerhetsmyndighet skulle skapas. Det är ett steg i fel riktning, för det innebär bara att man återigen tror att någon annan ska ta ansvaret. Vi måste sätta tryck på myndigheterna att själva ta det här ansvaret.

Från moderat håll har vi gått ännu lite längre. Det finns två reservationer, nr 1 och nr 5, till vilka jag naturligtvis yrkar bifall.

Vi har funderat rätt mycket på: Vad är den enskildes ansvar i det här sammanhanget? På andra samhällsområden har man som chaufför, hundägare, om man arbetar inom sjukvården eller i trafiken ett ansvar också som individ. Men på informationssäkerhetsområdet är det lite mer oklart vem som har ansvaret.

Mycket av säkerhetsarbetet skulle kunna göras om man hade ordentliga rutiner för backup och om man var säkerhetsövad. Man borde ha sårbarhetstestat it-systemen. Man bör bara använda godkänd programvara, så kallade vitlistade varor. Min erfarenhet är att man på många ställen tycker att man har ett slags rättighet att ta med egen programvara och använda den i systemet. Det är klart att det då är mycket som kan inträffa, och säkert har inträffat.

Man måste ha motåtgärdsträning, precis som vid en brand då alla genom brandövningar ska veta var brandsläckaren finns. Ser man att det är en incident på gång ska man som handläggare eller chef ha en aning om vad man ska göra.

Man måste intrångstesta systemen. Det görs väldigt sällan, men det är ganska intressant att göra det. Jag har själv gjort det i det egna systemet, och det visade sig att det var väldigt lätt att ta sig igenom brandväggen. Man måste också brandväggstesta. Det finns alltså väldigt mycket att göra. Man måste kanske begränsa antalet befogenheter som it-administratörer har.

Herr talman! Jag är helt övertygad om att riksdagen kommer att återkomma till detta i många omgångar tills man får en rimlig lagstiftning på det här området.

Avslutningsvis yrkar jag återigen bifall till reservationerna 1 och 5.
(Applåder)

Anf. 5 MIKAEL JANSSON (SD):

Herr talman! För tids vinnande yrkar jag endast bifall till reservation 2.

Det talas till leda om it-försvar. Det är ett modeord. Det verkar som att ju mer vi talar om ett it-försvar, desto mindre måste vi göra åt saken. Det gillar inte vi.

Vi tror att det faktiskt behövs ett it-försvar och att vi ska vidta åtgärder så att vi snart har ett på riktigt.

Om det aktiva it-försvaret ska vi inte tala om i dag. Det aktiva it-försvaret tillhör snarast det militärt taktiska. Vi ska tala om det passiva it-försvaret, det som ska skydda vår information.

Vi kan läsa Riksrevisionens granskning. Riksrevisionen har granskat hur nio myndigheter arbetar med sin informationssäkerhet och om regeringen säkerställer att de granskade myndigheterna har en effektiv intern styrning och kontroll av sin informationssäkerhet.

Den samlade slutsatsen är att arbetet med informationssäkerhet på de granskade myndigheterna ligger på en för låg nivå.

Vi kan också läsa regeringens instämmande. Regeringen instämmer i huvudsak i iakttagelserna och avser därför att ta fram en nationell strategi för samhällets informations- och cybersäkerhet.

Varför krävdes det en Riksrevisionsrapport för att förstå dessa svagheter hos myndigheterna? Hur lång tid kommer det att ta innan regeringen gör något konkret? Vi behöver ett passivt it-försvar som fungerar. Policy och strategi borde vara klart för länge sedan.

Utskottets majoritet oroar sig också över att ”de granskade myndigheterna ligger på en för låg nivå och inte heller ser ut att ha utvecklats i tillräcklig grad över tid”. Om inte regeringen gör något måste riksdagen leverera tillkännagivanden som stöd för regeringens fortsatta arbete.

Naturligtvis är det inte riksdagens roll att gå in i detaljer. Men det finns iakttagelser som inte kan betraktas som detaljer, till exempel att myndigheter har serverar stående utomlands, att alla svenska myndigheter håller sig med olika teknik och konsulter.

Hade informationsteknologin satt fart under förra kalla kriget hade totalförsvaret säkert kunnat hantera säkerheten på ett klokt sätt.

Nu har ni avvecklat totalförsvaret. Det finns därför ingen styrning längre. Detta till trots måste vi kunna gå från policy och strategi till handling nu.

Allra senast i nästa försvarsbeslut bör det beslutas om en operativ civilförsvarsmyndighet med avdelningar för bland annat it-försvar.

Grundtänket i svensk krishantering med ansvars-, likhets- och närhetsprincipen är helt rätt. Nivåerna för att hantera kriser – kommunerna, länsstyrelserna och regeringen – är också en klok avvägning. Men vad som saknas är alltså en civilförsvarsmyndighet med operativa resurser.

Låt mig gissa att förr eller senare kommer känsliga myndigheter att ges tillgång till standardplattformar med såväl hårdvara som mjukvara som är särskilt utformade för att klara av attacker. Vi föreslår alltså att vi redan nu ska börja titta på en sådan utveckling.

Förutom sårbarheten hos varje myndighet och inom varje fast infrastruktur finns det en sårbarhet i internet. Vi har okritiskt dragit nytta av internets möjligheter när vi har byggt våra kontroll- och ledningssystem. Problemet är att det internet som vi nu har och delar med resten av världen aldrig kan bli säkert. Det har inte en sådan struktur.

Vad vi borde önska oss är ett eget nät för svenska myndigheter och försvarsviktiga företag. Svensk teknik är fortfarande långt framme; exempelvis är vi världsledande vad gäller satelliter med mikroteknik.

Vi föreslår därför att forskningsresurser avsätts för att bedöma möjligheterna att bygga ett säkert myndighetsnät. Detta kan gärna ske i form av ett nordiskt samarbete. Sverige har varit först med många saker. Fortsätter vi att tro på svensk ingenjörskonst kan det fortsätta att vara så.

Anf. 6 STIG HENRIKSSON (V):

Herr talman! Dag Klackenbergs tog upp många intressanta saker i sitt anförande, och det är lätt att hålla med. Det gäller både det att vi nu lever i en tid då vi får nästan dagliga rapporter om intrång, misstänkta intrång, sabotage etcetera och att en del av detta kanske maskerar dålig hantering i största allmänhet och taskiga system.

Vad jag förstår finns det dock åtminstone ett riktigt belagt fall av skadligt datasabotage. Det är så gammalt som från 2010. Det var när USA och

Israel tillsammans planerade Stuxnet, en datamask eller trojansk häst, i Irans urananrikningsanläggningar. På det sättet kunde de fördröja programmet ett antal år.

Jag vet inte hur pass belagt det är med alla dessa nya rykten, men det lär vi få veta. För självklart försiggår detta hela tiden. Jag tror att det är bra att komma ihåg att det dessutom försiggår från alla möjliga håll, både privata och statliga.

Låt mig nu gå över till att tala om betänkandet, herr talman. Utskottet föreslår att riksdagen lägger skrivelsen om informationssäkerhetsarbetet på nio myndigheter till handlingarna. Utskottet anser dock att främst regeringens arbete med att ta fram en nationell strategi för samhällets informations- och cybersäkerhet i närtid är lovvärt och att det för tillfället därför inte är motiverat att vidta ytterligare åtgärder.

Det kan låta rimligt och resonligt, men jag tycker faktiskt inte det på grund av den långa historien. I första hand är det kanske inte denna regering som ska klandras för vad som skett historiskt, utan det har skett oavsett partifärg.

Riksrevisionen granskade så tidigt som 2005–2007 arbetet med informationssäkerhet i statsförvaltningen. Granskningen visade på minst ett tjugotal brister. Det må vara hänt. Men det värsta är att vid en uppföljning 2014 konstaterades det att i praktiken hade ingenting gjorts för att komma till rätta med dessa brister. Detta skedde samtidigt som beroendet har ökat och antagligen också attackerna, även om det är svårt att säkert veta.

Riksrevisionen konstaterade också i sin rapport att informationssäkerhetsarbetet inte var ändamålsenligt, sett till de hot och risker som finns. I rapporten konstateras att den tekniska utvecklingen har accelererat och att de risker som en organisation utsätts för ökar och kan förväntas öka framöver.

Få myndigheter kan ge heltäckande svar på hur välutvecklat arbetet med informationssäkerhet är. Vi har helt enkelt ingen koll. Den snabba utvecklingen av informationssamhället skapar hela tiden nya möjligheter och därigenom nya risker och hot. Vi talar om att avskaffa fysiska pengar. Vi ska ha e-hälsa, där allting ligger lagrat på ett teknologiskt sätt som vi inte hade förr. Detta skapar hela tiden ökade risker.

Vänsterpartiet och jag menar därför att riksdagen måste ställa distinkta krav på detta område. En tidsplan bör fastställas, och sanktionsmöjligheter för de myndigheter som inte uppfyller godtagbara krav på informationssäkerhet bör övervägas. Jag yrkar således bifall till reservation 3.

En tidsplan är nu efter elva års valhänthet av största vikt. Men hur är det med sanktioner? Ja, förr sa man att den kroppsdel där det gjorde mest ont nog var höger skinka, det vill säga där plånboken satt. Det tror jag fortfarande gäller, även på myndighetsnivå. Nu lär väl av allt att döma riksdagen säga nej till tanken på sanktioner – den här gången.

Men frågan om sanktioner mot myndigheter som inte upprätthåller it-säkerheten kommer att leva vidare ändå. Anledningen är att Sverige ska genomföra ett EU-direktiv om it-säkerhet i nätverks- och informationssystem, NIS-direktivet. Det är ett regelverk som kommer att skärpa kraven. Det är samma NIS-direktiv som minister Ygeman i Sälen lyfte fram som ett instrument för att höja säkerhetsnivån på området, såväl i Sverige som i andra medlemsstater.

Den utredning som just nu arbetar med att gå igenom hur svensk lag ska leva upp till EU-direktivets krav analyserar bland annat hur sanktioner ska användas och om de också ska kunna riktas mot offentliga aktörer. Enligt Richard Oehme, chef för verksamheten för cybersäkerhet och skydd av samhällsviktig verksamhet vid MSB, är frågan uppe på bordet. Den är inte helt lätt, men inom ramen för EU-direktivet tittar man på frågeställningen.

Det hör väl inte till vanligheten att jag står här och hyllar EU-direktiv, men även en blind höna kan hitta ett och annat korn, som det brukar heta.

Det är med andra ord dags att sätta fart efter alla dessa år då nästan ingenting har hänt när riskerna, hoten och användningen har ökat. För hittills har säkerheten inte direkt utvecklats med samma hastighet som de digitala signalerna som rusar fram i fiberkablarna. Det har snarare utvecklats lika långsamt som när man fick varna sin omgivning med hjälp av vårdkasor på klipporna.

Anf. 7 MIKAEL OSCARSSON (KD):

Herr talman! Vi debatterar i dag Riksrevisionens rapport om informationssäkerhetsarbete på nio myndigheter. Låt mig innan jag går vidare yrka bifall till Kristdemokraternas reservation i detta betänkande, reservation 4.

Sverige har stora utmaningar när det gäller försvaret. Det gäller det militära försvaret, vilket vi alltför snabbt lade ned. Det går väldigt lätt att lägga ned, men det är en annan sak att bygga upp. Men det är inte bara det militära svaret som vi ser utmaningar för, utan också det civila försvaret. Detta har vi i dag anledning att diskutera.

Under senare tid har viktig information kommit fram till svenska folket. Vi i kammaren har också nyss hört FRA berätta om att Sverige varje månad utsätts för 10 000 cyberattacker av, märk väl, utländsk makt. Det finns även it-spioner som jobbar heltid med att kunna släcka ned Sverige och att göra hundratusentals människor strömlösa.

Låt oss, vi som är i kammaren, för en liten stund tänka oss in i vad det skulle få för betydelse i en speciell situation, i ett krisläge, om allt detta hände. Vad skulle hända med vår motståndsförmåga? Det är viktigt att vi ser detta – militära hot är visserligen också jätteviktiga. Vi måste vidta åtgärder.

I närtid har vi exemplet från det amerikanska valet, vilket har nämnts här tidigare. Det har belagts med i princip 100 procents säkerhet att Ryssland agerade och jobbade med att påverka valet. Hur mycket det påverkade vet man dock inte. I Norge kom det i helgen en rapport om att de är näst intill övertygade om att Ryssland har gjort attacker som har fått stora konsekvenser för bland annat försvarsmakten. Vi kan inte sticka huvudet i sanden, utan vi måste agera.

Det är flera tidigare talare som har redogjort för den här rapporten. Av den framgår bland annat att det gjordes en rapport för tio år sedan som inte var positiv. Det vidtogs en del åtgärder. Det tråkiga nu tio år senare är att problemen finns kvar. Det har inte hänt någonting. Här får alltså regeringen underkänt för sin hantering.

De myndigheter det är fråga om är sådana som har samhällsviktig verksamhet, hanterar mycket pengar, är starkt it-beroende och hanterar skyddsvärd information. Det här är alltså inga småsaker.

Man kommer också fram till att det inte är effektivt. Det kostar väldigt mycket skattepengar. Det är olika nivåer, och det finns ingen grundläggande nivå. Det här drabbar säkerheten och gör att Sverige blir mer utsatt.

Vad är det då för myndigheter som man har tittat på? Jo, det är Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Migrationsverket, Svenska kraftnät, Sjöfartsverket och flera andra. I varje exempel visar det sig att det inte fungerar bra. Det finns en massa brister som man lyfter fram.

MSB bistår med vägledning, men man lider en enorm brist på operativt bistånd, någonting som MSB inte i dag erbjuder. Man saknar det operativa stödet, det vill säga det viktigaste: hur man gör det. Man är då hänvisad till att ha egna it-avdelningar, och i de flesta fall är det ju som vi vet it-konsulter som hittar på olika system.

Det Riksrevisionen landar i är att man borde inrätta en central funktion som skulle kunna få den här uppgiften. Det här är ganska intressant för Kristdemokraternas vidkommande, i och med att vi har varit väldigt tydliga under många år med att Sverige, i likhet med en lång rad andra länder, skulle behöva ha en central myndighet som har ansvaret. Nu är det uppdelat på en rad olika myndigheter, och mångas ansvar är ingens ansvar, som vi allihop vet. Därför är det så viktigt att någon får ansvaret.

Ska man då inrätta en ny cybersäkerhetsmyndighet, eller ska man lägga ansvaret på en befintlig myndighet? Det kan man titta på, men det viktigaste är att vi gör någonting. Nu kommer inte det här att ändra på allting, men det kommer att vara en del och någonting som efterfrågas.

Nu hoppas jag att regeringen tar till sig det här och tillskapar en central myndighet som kan ta ansvaret och se till att vi stärker skyddet mot de olika cyberangreppen. Om det värsta skulle hända är det här nämligen i princip att likställa med ett konventionellt angrepp. Det är därför det är så viktigt att vi vidtar de här åtgärderna.

Med dessa ord, herr talman, yrkar jag än en gång bifall till Kristdemokraternas reservation.

Anf. 8 KALLE OLSSON (S):

Herr talman! Att Riksrevisionen granskar och underkänner it-säkerhetsarbetet vid våra myndigheter har blivit något av en tråkig följetong för oss i riksdagen. Det här är andra gången under denna mandatperiod som Riksrevisionen återkommer med en ganska nedslående rapport om it-säkerhetsarbetet vid myndigheterna.

I den senaste granskningen, som vi diskuterar i dag, framkommer nya brister. Jag ska inte gå igenom allihop. En del av mina kollegor i utskottet har nämnt några punkter. Det som jag tycker är direkt anmärkningsvärt är Riksrevisionens påstående att it-säkerhetsfunktionernas krav tenderar att betraktas som hinder, som någonting som ligger i vägen för den övriga verksamheten på myndigheterna. Då har man ett allvarligt problem.

Inom det privata näringslivet kan vi ofta höra hur man framhåller att it-säkerhetsfrågorna behöver betraktas som strategiska frågor som ska ligga hos vd:n, hos företagsledningen och ytterst hos styrelsen. På samma sätt kan man tolka Riksrevisionens slutsatser och rekommendationer på det här området; från regeringen via myndighetsledningar ned till enskilda medarbetare behövs ett systematiskt och kontinuerligt säkerhetsarbete.

Det behöver inte nödvändigtvis vara de tekniska systemen som brister. Det finns inom myndighetsvärlden, särskilt hos de mer skyddsvärda myndigheterna, avancerade tekniska system. Men de här systemen blir inte så mycket värda om det brister i andra delar.

Det borde, herr talman, vid det här laget vara uppenbart för alla vilka potentiella risker som finns med att slarva med it-säkerhetsarbetet. Samhället är i dag helt beroende av fungerande it-system inom kollektivtrafik, energisystem, finansiella system, trafikledning och så vidare. När de här systemen fungerar tar vi dem ofta för givna. När de av olika anledningar ligger nere blir det moderna samhällets sårbarhet snabbt väldigt tydlig.

Med det liggande försvarsbeslutet anges att en totalförsvarsplanering ska återupptas. En reflektion man kan göra är att samhällets beroende av informationsteknik har ökat väldigt kraftigt under den 15-åriga pausen i totalförsvarsplaneringen. Man skulle nästan kunna kalla det för ett olyckligt sammanträffande, för totalförsvar handlar inte bara om skalskydd, infrastruktur och sådana saker, utan också om ”mindset”, det vill säga om hur vi tänker kring de här sakerna, exempelvis hur vi hanterar känslig information. Av de tre myndigheter som har djupgranskats av Riksrevisionen är två, Försäkringskassan och Migrationsverket, så kallade bevakningsansvariga myndigheter, vilket innebär att de har ett särskilt ansvar vid höjd beredskap.

Vad görs då, och vad har gjorts från regeringens sida? Sedan knappt ett år tillbaka har vi nu en obligatorisk it-incidentrapportering på plats. Rapporteringsskyldigheten avser incidenter som allvarligt kan påverka säkerheten i informationshanteringen. Incidentrapporteringen möjliggör en förbättrad lägesbild. Den skapar förutsättningar för att vidta rätt skyddsåtgärder, och den utgör en grund för att utveckla förmågan att förebygga, upptäcka och hantera incidenter.

I syfte att vidare stärka informationssäkerheten kommer MSB att få i uppdrag att tillhandahålla sensorsystem som gör det möjligt att upptäcka it-angrepp, ungefär på samma vis som FRA har tillhandahållit den typen av tjänster. Sedan ett år tillbaka arbetar, som tidigare nämnts, en statlig utredare med att ta fram åtgärder för hur Sverige ska implementera NIS-direktivet. Där är inriktningen att MSB ska få en samordnande roll, samtidigt som andra myndigheters ansvar för tillsyn inom sina sektorer ska fortsätta att gälla. Målet är att samhällsviktiga aktörer, såsom banker och sjukvård, också ska rapportera in allvarliga it-incidenter.

Herr talman! Slutligen bör regeringens arbete med en nationell informationssäkerhetsstrategi nämnas i sammanhanget. Strategin, som väntas bli presenterad i sommar, kommer att sätta upp tydliga mål och en färdriktning för det samlade informationssäkerhetsarbetet.

Anf. 9 ANDERS SCHRÖDER (MP):

Herr talman! Digitaliseringen är en av vår tids stora globala trender. För 20 år sedan blev persondatorm populär. I dag surfar många av oss i stället i mobilen. Framöver kommer vi att se en digitalisering av allt fler apparater, från bilindustrin, med självkörande bilar, till offentlig sektor, där olika program och tekniker kan hjälpa oss att hålla nere värdkostnader och samtidigt ge bättre sjukvård.

Men när vi blir alltmer beroende av tekniken blir vi också alltmer sårbara. Teknik kan alltid användas i både goda och onda syften. Dålig it-

säkerhet utgör därför ett hot, dels mot den personliga integriteten, dels – i det större perspektivet – mot vår nationella säkerhet.

Dessa hot kan naturligtvis illustreras på olika sätt. Som tidigare nämnts kan det handla om att man vill försöka slå ut samhällsviktiga institutioner eller strukturer som elsäkerhetssystem. Det kan handla om att vilja påverka olika demokratiska processer. Det kan också naturligtvis handla om att få tag på känslig information om myndigheter eller personer, som i ett senare skede kan användas för att påverka totalförsvarsförmågan, om motståndaren skulle vilja det.

Riksrevisionens rapport, som är ämnet för det betänkande vi diskuterar här i dag, visar tydligt att det finns mycket som behöver göras för att stärka it-säkerheten på våra myndigheter. Rapporten konstaterar att det finns allvarliga brister och att arbetet dessutom har gått långsamt framåt. Det är något vi måste ta på allvar.

Kunskap kring säkerhetsfrågorna måste finnas på alla de myndigheter som hanterar känslig infrastruktur eller information. Hos MSB finns stor kunskap, men det räcker inte. Fler myndigheter behöver liknande kompetens.

Att höja kompetensen hos enskilda personer som jobbar med säkerhetsfrågor på myndigheter är viktigt, men lika viktigt är att det allmänna säkerhetsmedvetandet bland övrig personal också finns där. Säkerhet kan inte vara valfritt eller något för eldsjälur utan måste ha en bred förankring i organisationen.

Regeringen har aviserat att man kommer att ta fram en nationell strategi för samhälls-, informations- och it-säkerhet. Det är ett viktigt steg på vägen mot ett mer sammanhållet arbete kring frågorna. En viktig målgrupp för strategin är just myndigheterna.

Regeringen har också tillsatt en utredning som ska lämna förslag till hur EU-direktivet om hög gemensam nivå av säkerhet i nätverks- och informationssystem, alltså NIS-direktivet, ska genomföras i svensk rätt.

Vi lever i en tid där Säpo varnar för att vi hade över 100 000 aktiviteter från statliga utländska angripare mot svenska mål förra året. Vårt samhälle blir alltmer sårbart för cyberpåverkan. Så kallad hybridkrigföring, där olika verktyg, bland annat digitala, används i samklang för att påverka en motståndares handlingsfrihet, blir alltmer omtalat i de säkerhetspolitiska sammanhangen. Vi har alla att vinna på att arbetet med cybersäkerhet stärks. Den nationella strategin är ett bra steg i den riktningen. Därmed yrkar jag bifall till utskottets förslag.

Anf. 10 DANIEL BÄCKSTRÖM (C):

Herr talman och ärade ledamöter! Riksrevisionens rapport, såväl som flera rapporter från Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, inklusive den nationella risk- och förmågebedömningen, visar att samhällets arbete med informations- och cybersäkerhet behöver utvecklas ordentligt.

Problembilden som beskrivs i Riksrevisionens rapport går att applicera på många andra aktörer i samhället, från enskilda kommuner till länsstyrelser och andra centrala myndigheter – alla som bedriver någon form av samhällsviktig verksamhet. Det är allvarligt att bristerna fortfarande är så stora.

Prot. 2016/17:69
16 februari

*Riksrevisionens
rapport om informations-
säkerhetsarbete
på nio myndigheter*

Vi har tagit del av många exempel, men när förståelsen för informationssäkerheten inte är tillräcklig, prioriteringarna ser olika ut och frågan inte lyfts i förhållande till kärnverksamhet finns mycket att göra.

Detta fokus måste gälla hela verksamheten och genomföra allt arbete. Man måste också hitta synergier mellan olika myndigheter så att de kan lära av varandra och utveckla gemensamma arbetssätt.

Informationssäkerhet har mer och mer blivit en fråga om att skydda hela samhället och får en växande säkerhetspolitisk dimension, något som aktualiserats inte minst i samband med det amerikanska presidentvalet, där databaser utsattes för intrång. Vi ser också att samspelet mellan traditionell och elektronisk brottslighet ökar och blir alltmer komplext.

Frågor kring privatliv och integritet aktualiseras när information om oss själva finns i allt fler system – system som kanske inte alltid, vilket bland annat Riksrevisionens rapport visar, har ett fullgott skydd.

Kort sagt, informationssäkerhetsarbete är viktigt och måste tas på största allvar. Det gäller de myndigheter som regeringen styr över, men det gäller också många andra aktörer som bedriver samhällsviktig verksamhet. Frågan om att skapa en god informationssäkerhet på samhällsnivå är således större och kräver vårt starkaste politiska engagemang.

Herr talman! Vi lever i en säkerhetspolitiskt osäker tid, och läget försämras successivt. Hybridhot, ökad underrättelseverksamhet, påverkansoperationer, informationskrigföring och it-attacker är exempel som visar hur sårbara vi är i dagens samhälle och att samhället successivt utsätts för mer press.

Svenska myndigheter har börjat återuppta totalförsvarsplaneringen. Detta ställer i sin tur än större krav på att information måste kunna hanteras säkert och skyddat. Det gäller såväl elektronisk som fysisk information. All information kanske inte ens kan sparas elektroniskt eller förvaras i vanliga lokaler.

De flesta aktörer sitter i dag i vanliga arbetsmiljöer, och få har tillgång till avlyssningssäkra lokaler. Detta kan hämma och försvåra totalförsvarsplaneringens genomförande. Inte minst måste stora åtgärder vidtas för att garantera att lämpliga miljöer finns, och det kommer att handla om ytterligare pengar och investeringar. Detta riskerar att sätta enskilda medarbetare i en svår situation och att göra totalförsvarsarbetet mer svårarbetat. Det är olyckligt i en tid när arbetet med informationssäkerhet måste intensifieras.

Hur regeringen avser att säkerställa att myndigheter och övriga ansvariga för totalförsvarsplaneringen ges rätt förutsättningar att bedriva en trovärdig totalförsvarsplanering på ett säkert sätt får vi återkomma till.

Regeringen har nu utlovat en nationell strategi för cyber- och informationssäkerhet, och det är viktigt att följa upp hur totalförsvarsbehoven kommer att beaktas i den strategin. Det kommer att bli viktigt att följa upp hur regeringens strategi blir i praktiken, vilka åtgärder som konkret kommer att vidtas och vilka resurser som prioriteras eller tilldelas för att utveckla förmågan och stärka skyddet. Detta är en realitet redan i dag, och området kräver starkt politiskt engagemang, politisk uppföljning och politisk styrning.

Då revisorerna konstaterar att den politiska styrningen borde ha varit tydligare i frågan är ansvaret och uppgiften att nu på kort sikt säkerställa att erforderliga åtgärder vidtas. Min oro är dock att detta blir ytterligare en

strategi från regeringens sida med lite vägledning i ”hur”, jämfört med vad som kan beskrivas. Vi kan bland annat titta på den nationella säkerhetsstrategin, som i princip mer liknar en risklista än en konkret åtgärdsstrategi.

Anf. 11 ROGER RICHTOFF (SD):

Herr talman! Man får göra om lite grann för att inte upprepa vad alla andra har sagt. Jag har några saker som jag tycker bekräftar vår inställning.

Vi behöver en civilförsvarsmyndighet, herr talman. Om man läser Riksrevisionens rapport framgår det ganska tydligt att myndigheterna sällan sammanställer sina sårbarhets- och riskanalyser. Det har också påpekats att det behövs samordning, som ni har hört mig säga många gånger härifrån. Jag har sagt det, herr talman, och jag kommer att återupprepa det: Utan en bra samordning av verksamheten kommer ingenting att fungera på ett bra sätt.

Överallt läser man om samverkan, samverkan och samverkan. *Samordning* behövs. Uppgiften att samordna verksamheten ligger inte på MSB. Vi behöver en myndighet som ansvarar för detta. Det är därför vi i många år har förordat en civilförsvarsmyndighet. Den ska inte ha samma uppgifter som den hade innan den lades ned, men i många stycken behövs en återgång till en myndighet som samordnar länsstyrelsen och så vidare. Det handlar också om att hantera dessa frågor. Det var det ena jag ville säga.

Det andra är att man talar om sanktioner mot myndigheterna. Jag satt och funderade på att man kanske borde titta på ledningen och ledarskapet i de statliga myndigheterna. Ska vi acceptera, herr talman, att man år efter år får grav kritik inom olika områden och att det sedan vid en ny revision uppdragas grava fel på andra delar? Hur länge ska man kunna hålla på på detta vis?

Herr talman! Jag funderade på hur det är i en fotbollsmatch. När man spelar och säger något oförskämt till domaren får man en tillsägelse. Sedan går det en stund till, och man yttrar sig lite olämpligt. Då blir man kallad till domaren och får gult kort. Händelsen i sig leder till en tillsägelse, men upprepningen ger gult kort. Den tredje gången tar domaren upp ett rött kort. Händelsen i sig leder till en tillsägelse, men upprepningen leder till avsked – ut från planen! Man måste också fundera på om detta kan vara ett sätt i stället för andra sanktioner i form av böter eller någonting annat.

Om upprepningarna i de statliga myndigheterna med sådana här viktiga funktioner enligt Riksrevisionen är så frekventa att läget är så undermåligt undrar jag om vi ska tillåta det nuvarande ledarskapet att fortsätta. Vi har inte lagt fram något förslag om detta, men det är funderingar som vi kommer att återkomma till.

När man ser tillbaka på vad Riksrevisionen skriver om olika myndigheter ser man att även denna parameter måste finnas med.

I detta anförande instämde Mikael Jansson (SD).

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 17.)

Prot. 2016/17:69
16 februari

*Riksrevisionens
rapport om informa-
tionssäkerhetsarbete
på nio myndigheter*

Konstitutionsutskottets betänkande 2016/17:KU7
Stärkt meddelarskydd för privatanställda i offentligt finansierad verksamhet (prop. 2016/17:31)
föredrogs.

Anf. 12 VERONICA LINDHOLM (S):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till utskottets förslag i konstitutionsutskottets betänkande 7, *Stärkt meddelarskydd för privatanställda i offentligt finansierad verksamhet*.

Utskottet ställer sig bakom de skäl för den föreslagna lagen som anförs i propositionen och tillstyrker lagen med två justeringar. För att arbetsgivare och arbetsmarknadens parter ska ges tid att anpassa sig till den nya lagen om meddelarskydd föreslår utskottet att lagen ska träda i kraft den 1 juli i år. Utskottet föreslår även en justering med anledning av att den nya hälso- och sjukvårdslagen föreslås träda i kraft den 1 april i år.

Den nya lagen innebär i huvudsak att anställda, uppdragstagare och andra som på liknande grund deltar i yrkesmässigt bedriven enskild verksamhet inom skola, vård och omsorg som till någon del är offentligt finansierad ska ha motsvarande rätt som offentligt anställda att lämna uppgifter om verksamheten för publicering i medier som omfattas av tryckfrihetsförordningen eller yttrandefrihetsgrundlagen.

Den som bedriver verksamheten förbjuds att efterforska vem som har utnyttjat sin meddelarfrihet eller medverkat till en grundlagsskyddad framställning och får inte heller utsätta denna person för negativa åtgärder på grund av detta. Den föreslagna lagen innehåller också bestämmelser om straff för den som ingriper eller efterforskar i strid med lagen.

Det är endast Justitiekanslern som är behörig att under vissa förutsättningar besluta om sådana åtgärder. Andra myndigheter och andra allmänna organ är alltså förbjudna att efterforska.

Vad menar vi då när vi säger efterforska? Det är ett uttryck som har en vidsträckt innebörd och som innefattar alla former av förfrågningar och åtgärder som syftar till att få fram vem som har lämnat en uppgift eller offentliggjort en sådan.

Repressalieförbudet betyder att en myndighet eller annat allmänt organ inte får ingripa mot någon för att denna person har utnyttjat sin tryck- och yttrandefrihetsrätt. Förbudet avser alla åtgärder som medför negativa konsekvenser för den enskilde. I detta inbegrips i princip varje form av kritik mot en arbetstagare för att arbetstagaren har haft kontakter med medierna. Det är dock endast åtgärder som innebär avskedande, uppsägning, meddelande av disciplinpåföljd eller liknande som är straffbelagda.

Regeringen gör bedömningen att meddelarskyddet inom offentligt finansierad verksamhet behöver förstärkas och föreslår att anställda, uppdragstagare och andra som på liknande grund deltar i yrkesmässigt bedriven enskild verksamhet inom skola, vård och omsorg som till någon del är offentligt finansierad ska ha rätt till detta.

Förhållandena på arbetsmarknaden har emellertid förändrats under de senaste åren. En inte obetydlig del av den verksamhet som tidigare har varit en angelägenhet för samhället att bedriva sköts i dag av privata aktörer. I de fall då det allmänna tidigare har bedrivit en viss verksamhet i egen regi men i stället väljer att köpa in tjänsten från en extern aktör medför detta att de anställda inte längre omfattas av meddelarskydd gentemot arbetsgivaren. Allmänhetens möjlighet att få insyn i verksamheten och kontrollera hur skattepengarna används har därmed minskat.

Om en uppdragstagares anknytning till kärnverksamheten, det vill säga den verksamhet som skola, vård eller omsorg enligt lag har i uppdrag att utföra, är alltför vag kommer uppdragstagaren inte att omfattas av meddelarskyddet.

Lagen omfattar endast rätten att lämna uppgifter om verksamheten i fråga. Skyddet medför inte någon rätt att lämna ut handlingar, vilket kan vara bra att känna till.

Regeringen anser att behovet av ett förstärkt meddelarskydd väger tyngre än skyddet mot att företagshemligheter i ett begränsat antal fall riskerar att röjas. Företagshemligheter bör alltså omfattas av lagens tillämpningsområde. Detta ligger enligt regeringen också i linje med att meddelarskyddet i enskilt bedriven men offentligt finansierad verksamhet i möjligaste mån bör motsvara meddelarskyddet i verksamheter som bedrivs i offentlig regi.

Rätten att lämna uppgifter med stöd av den föreslagna lagen ska inte gälla om det föreskrivs i lag att uppgifterna omfattas av tystnadsplikt. Det handlar om tystnadsplikt som ger ett skydd för enskildas personliga förhållanden. Detsamma ska gälla för tystnadsplikt som avtalats eller förordnats med stöd av lagen om förtroendemans ställning på arbetsplatsen eller lagen om medbestämmande i arbetslivet.

Herr talman! Jag är själv undersköterska och har jobbat som privatanställd personlig assistent i offentligt finansierad verksamhet i 14 år. Jag älskar mitt jobb, och jag är glad att jag och alla andra arbetstagare tillhörande framför allt fackförbundet Kommunal äntligen får chansen att omfattas av samma skydd på våra arbetsplatser och att vi kan meddela allvarliga missförhållanden på samma sätt som de offentligt anställda haft rätt till via två av våra grundlagar, tryckfrihetsgrundlagen och yttrandefrihetsgrundlagen, sedan länge.

Det är en vinst för skattebetalarna, duktiga medarbetare och duktiga arbetsgivare. Äntligen!
(Applåder)

Anf. 13 MARIA ABRAHAMSSON (M):

Herr talman! Förra riksmötet gjorde konstitutionsutskottet ett enligt tillkännagivande med tillstyrkande av bland annat ett yrkande i en moderat partimotion och uppmanade där regeringen att skynda på beredningen av ett utredningsförslag om stärkt meddelarskydd för privatanställda i verksamheter som helt eller delvis är offentligt finansierade. Vi talar alltså, som Veronica Lindholm nämnde, om skola, vård och omsorg.

Ett utredningsbetänkande i frågan hade överlämnats till alliansregeringen 2013. Tiden gick, och Sverige fick en ny regering. Ingenting hände. I KU blev vi ledamöter otåliga – därav tillkännagivandet.

Vi moderater har sedan länge slagit vakt om skyddet för företagshemligheter. Det skyddet är viktigt eftersom företagare som investerar tid och pengar i att utveckla sina företag och får dem att växa måste ha rätt att njuta frukterna av sitt arbete. Innovativa företag genererar arbetstillfällen och skapar skatteintäkter till allas vårt fromma, och därför är det också rimligt att lagstiftningen tillhandahåller ett rättsligt skydd för företagshemligheter.

Med detta sagt har vi samtidigt i Sverige en lång tradition av att offentliganställda fritt ska kunna ta kontakt med grundlagsskyddade medier och vara skyddade från repressalier om de avslöjar oegentligheter inom den offentliga verksamhet som de jobbar i.

I takt med att verksamhet inom skola, vård och omsorg har kommit att bedrivas också i privat regi har det dock blivit alltmer angeläget att den unika svenska principen om meddelarfrihet för offentligt anställda behöver utsträckas till att på samma sätt gälla för privat anställda i offentligt finansierad verksamhet, detta även i den mån meddelarskyddet skulle komma i konflikt med lagstiftningen om skydd för företagshemligheter.

Som framgår av betänkandet vill jag särskilt nämna att organisationen Svenskt Näringsliv under beredningen av det här ärendet har uppvakat konstitutionsutskottet med skrivelser i akt och mening att försöka få till ett undantag i lagen för företagshemligheter.

Ett enigt KU anser dock, i likhet med regeringen, att – som det står i propositionen och som Veronica Lindholm nämnde – intresset av meddelarskydd för privatanställda i offentligt finansierad verksamhet ”väger tyngre än skyddet mot att företagshemligheter i ett begränsat antal fall riskerar att röjas”.

Till detta kan man lägga att det rättsliga skyddet för företagshemligheter alltid har sina begränsningar och att inte heller dagens lagstiftning innebär någon absolut garanti för att företagshemligheter inte läcks.

Herr talman! Det är viktigt för oss lagstiftare att upprätthålla principen att privatanställda i offentligt finansierad verksamhet ska ha ett meddelarskydd som motsvarar vad som gäller för offentligt anställda. Då går det inte att göra undantag för en viss typ av uppgifter i det ena fallet men inte i det andra. Den likheten mellan offentlig verksamhet och offentligt finansierad privat verksamhet uppnås i och med förslaget i KU:s betänkande, som jag härmed yrkar bifall till.

Anf. 14 AGNETA BÖRJESSON (MP):

Herr talman! För ett tag sedan såg jag filmen *Snowden* om den CIA-anställda visseblåsaren Edward Snowden. Filmen berättar hur han fick jobb på CIA genom att kunna programmera väldigt snabbt och bra, hur han successivt stiger i graderna inom organisationen och parallellt får se mycket mer av människors privatliv än han egentligen ville se. Framför allt började han mer och mer att reagera på vad som var lagligt och inte.

År 2013 läckte han tusentals sekretessbelagda CIA-dokument till The Guardian och The Washington Post och kunde då avslöja att USA och Storbritannien bedrev topphemlig övervakning av privatpersoner, politiker och företag i hela världen. I filmens eftertexter förklaras att USA efter avslöjandena på många områden har fått ändra sin lagstiftning.

Även Sverige har haft kända visselblåsare. Många minns Ingvar Bratt, som berättade om Boforsaffären, och Sarah Wägnert, som berättade om vanvård i vården. Även i deras fall ledde läckandet av information till stora förändringar.

Detta är personer som också har blivit kända. Det förslag som vi har på vårt bord i dag kanske ofta handlar om de lite mindre förändringar man hoppas få till stånd.

Meddelarskyddet innehåller flera delar: meddelarfrihet, anskaffarfrihet, rätt till anonymitet, efterforskningsförbud och repressalieförbud. Hela detta paket av skydd utvidgas nu till att gälla inte bara dem som jobbar i stat, landsting och kommun utan också dem som jobbar i privat verksamhet som är offentligt finansierad. Veronica Lindholm har tidigare i debatten tydliggjort hur själva förslaget i detalj ser ut.

Jag menar att det är välkommet med större trygghet för den som lämnar uppgifter om verksamheten och som förhoppningsvis därmed bidrar till att upptäcka missförhållanden. Detta kan i sin tur medföra en högre kvalitet i verksamheterna och att brukarnas ställning stärks. Det är också viktigt att allmänhetens insyn i vård och skola inte går förlorad när en verksamhet har upphandlats.

Precis som Maria Abrahamsson tidigare i debatten har lyft upp har utskottet också tittat på de argument som har förts fram av Svenskt Näringsliv. Jag delar hennes argument för att företagshemligheter kan vara viktiga men att meddelarskyddet för den totala trovärdigheten för vård, skola och omsorg är viktigare.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

Anf. 15 PER-INGVAR JOHNSON (C):

Herr talman! Konstitutionsutskottet tillstyrker, från alla partier, detta förslag om att ge även de anställda inom vården, vid skolor och i omsorg som inte är offentligt driven men betald med skattemedel samma meddelarskydd som de som arbetar i offentligt drivna verksamheter redan har.

Meddelarskyddet innebär att man som anställd även inom privat driven verksamhet inom skola, vård och omsorg ska kunna lämna uppgifter till medier om missförhållanden på arbetsplatsen, alltså uppgifter om sådant man anser att medierna bör uppmärksamma, detta utan att arbetsgivaren får efterforska vem som lämnat uppgifterna eller på något sätt utsätta den som tros ha lämnat uppgifterna för negativa handlingar på grund av uppgiftslämnandet.

Jag anser att offentligt drivna och privat drivna verksamheter så långt möjligt ska ha samma regler för sin verksamhet. Det är naturligtvis inte positivt för den som driver en verksamhet om tidningar, radio eller tv uppmärksammar brister i deras verksamhet, men för patienter, elever, anställda, samhället och skattebetalarna är det viktigt att verksamheter som är betalda med skattemedel kan bli granskade av medierna. Detta behöver därför gälla både offentligt och privat drivna verksamheter inom vård, skola och omsorg.

Det bör nämnas att överenskommelser om den meddelarfrihet för anställda i privat drivna verksamheter som vi nu föreslår lagstiftning om redan finns i kollektivavtal mellan fack och ganska många företag inom de verksamhetsområden som lagstiftningen nu ska gälla för.

*Stärkt meddelarskydd
för privatanställda i
offentligt finansierad
verksamhet*

Det är viktigt att betona att meddelarskyddet endast gäller för uppgifter som lämnas av anställda till medier som har ansvarigt utgivare, det vill säga till tidningar, radio och tv. Det är då den ansvarige utgivaren som har ansvar för att de uppgifter som publiceras är granskade och korrekta. Meddelarskyddet gäller alltså inte för uppgifter om förhållanden på arbetsplatsen som anställda sprider på Facebook eller Twitter eller som på annat sätt lämnas ut.

Herr talman! Jag yrkar bifall till konstitutionsutskottets förslag i betänkandet.

(Applåder)

Anf. 16 ALI ESBATI (V):

Herr talman! Jag är glad att jag i dag kan yrka bifall till förslaget i betänkande KU7, *Stärkt meddelarskydd för privatanställda i offentligt finansierad verksamhet*. Med det betänkandet genomförs alltså regeringens proposition med samma namn, och det är ett angeläget steg framåt.

Förslagen i propositionen bygger på, som också nämns inledningsvis i propositionen, en överenskommelse som slöts mellan Vänsterpartiet och regeringspartierna efter valet 2014 i syfte att på olika sätt stärka demokrati och effektivitet i vår gemensamma välfärdssektor. Det är för övrigt samma överenskommelse som ligger till grund för en utredning om ordning och reda i välfärden som nu är ute på remiss och diskuteras flitigt.

När det gäller offentlighet och insyn finns en del andra förslag, aviserade propositioner och pågående processer som tillsammans pekar ut en riktning i reformarbetet. Den proposition vi behandlar i dag handlar om, som flera andra har sagt, att så långt som möjligt likställa just meddelarskyddet för anställda inom privat utförd men offentligt finansierad verksamhet med skyddet för dem som arbetar inom helt offentlig verksamhet.

Frågan om att utsträcka de rättigheter som finns i rent offentlig verksamhet till fler privatanställda har verkligen dragits i långbänk under flera regeringar. Därför är det glädjande att det äntligen ligger ett konkret lagförslag på riksdagens bord och att kammaren kan bifalla förslaget senare i dag.

Det aktuella förslaget innebär att ett förstärkt meddelarskydd införs genom en särskild lag. Lagens nedslagsfält är yrkesmässigt bedriven enskild verksamhet som till någon del är offentligt finansierad och som i princip rör välfärdsområdena vård, skola och omsorg. Som många säkert känner till finns redan ett grundlagsskydd för yttrandefriheten för alla gentemot det allmänna med vissa tydligt specificerade undantag. Är man offentligt anställd har man också ett skydd gentemot arbetsgivaren, som då ses som en representant för det allmänna.

Ett förstärkt meddelarskydd behövs enligt min mening egentligen för samtliga anställda. Arbetslivet utgör en stor del av livet för de flesta och spelar en avgörande roll för hur ett samhälle fungerar. Men det är förstas särskilt tydligt att de rättigheter som anställda har i offentlig verksamhet inte bör inskränkas bara för att en viss aktivitet inom vård, skola eller omsorg byter ägarform. När det offentliga ändå är med och betalar verksamheten är det förstas synnerligen rimligt att de rättigheterna följer med. Det är det senare som nu föreslås bli lag. Arbetar man inom välfärdsverksamheter som till någon del är offentligt finansierade kommer man att åtnjuta ett förstärkt meddelarskydd.

Detta är bra för de anställda men givetvis i förlängningen också för kvaliteten i välfärdsverksamheterna och för brukarnas – medborgarnas – trygghet, speciellt i situationer där, som regeringen konstaterar i propositionen, människor befinner sig i någon form av beroendeställning gentemot utföraren. Då blir det särskilt viktigt att de anställda kan lämna vidare uppgifter om eventuella missförhållanden.

Detta belyser egentligen, kan man konstatera, ett grundläggande problem med kommersiella vinstmotiv inom välfärdsverksamheter. De flesta medborgare förväntar sig på helt rimliga grunder att välfärdsverksamheten ska fungera på ett annat sätt än verksamheten i andra affärsdrivande enheter. Men vinstmotivet skapar samtidigt en drivkraft för att just vilja hemlighålla negativa förhållanden som kan påverka det rent ekonomiska resultatet. Det är naturligtvis bra att en utsträckning av meddelarskyddet på det sättet delvis kan motverka de effekterna.

Herr talman! Jag vill i det här sammanhanget understryka att vi i Vänssterpartiet är eniga med de många remissinstanser som efterlyser ett förstärkt meddelarskydd även för andra typer av offentligt finansierade verksamheter än dem som nu berörs av propositionen. Men som regeringen konstaterar i propositionen har redan en utredning tillsatts med syftet att stärka meddelarskyddet i andra privata men delvis offentligt finansierade verksamheter. Den utredningen ska presentera sitt uppdrag i maj, och jag ser fram emot att också de resultaten ska leda fram till en proposition och till ett beslut i kammaren.

Det är för övrigt glädjande att det är ett enigt utskott som ställer sig bakom propositionen. Det är bra att öppenhet i alla fall ibland har ett värde som åtnjuter ett brett stöd i det svenska parlamentet. Det är likafullt intressant att notera att förslaget har avstyrkts av Svenskt Näringsliv, Almega, Företagarna och Friskolornas riksförbund. Det är väl i någon mån talande för hur stärkta fri- och rättigheter i arbetslivet har värkts fram genom åren och i vår samtid. Arbetstagarna och deras organisationer kommer att behöva tjata och trycka på också i framtiden för att få på plats rättigheter som i bästa fall så småningom ses som en helt naturlig del av den svenska samhällsmodellen.

Herr talman! Även om detta är ett välkommet lagförslag skulle det vara naivt och felaktigt att tro att utformningen av lagar och regler gällande yttrandefrihet och meddelarskydd är det som ensamt bestämmer vad som faktiskt kommer till ytan på och runt arbetsplatser. Den verkliga styrkan som finns i det fria ordet kommer till uttryck först när de som arbetar känner sig någorlunda trygga med att tala med varandra och med arbetsledningen. Då kan arbetsplatser bli bättre, då kan verksamheterna bli effektiva och då kan faror för personal och brukare lättare upptäckas och åtgärdas. I praktiken är därför sådant som anställningstrygghet och organisationstraditioner minst lika viktiga förhållanden i det här sammanhanget.

Den ökande splittringen av löntagarna i fastanställda, visstidsanställda, inhyrda, utstationerade, uppdragstagare och så vidare försvårar facklig organisering. Det leder till att arbetstagare med osäkra och otrygga anställningar ibland inte vågar ställa krav i samma utsträckning som tillsvidareanställda. Arbetsplatser där människor är rädda att bli av med jobbet blir gärna tysta arbetsplatser. Sämre anställningstrygghet och arbetsvillkor för vissa grupper påverkar också i förlängningen allas utsikter till goda arbets-

Prot. 2016/17:69
16 februari

*Stärkt meddelarskydd
för privatanställda i
offentligt finansierad
verksamhet*

villkor. En förbättrad anställningstrygghet är därför bra för hela arbetsmarknaden och är också en viktig frihetsfråga i vårt samhälle. Det kräver arbete på många fronter. De steg vi tar i dag i och med en ändrad lagstiftning är ett steg i rätt riktning.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 17.)

§ 12 Riksrevisionens rapport om granskningen av Årsredovisning för staten 2015

Finansutskottets betänkande 2016/17:FiU15

Riksrevisionens rapport om granskningen av Årsredovisning för staten 2015 (skr. 2016/17:36)
föredrogs.

Förste vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under § 17.)

§ 13 Riksrevisionens rapport om skyddet för pensionssparare

Finansutskottets betänkande 2016/17:FiU16

Riksrevisionens rapport om skyddet för pensionssparare (skr. 2016/17:40)
föredrogs.

Förste vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under § 17.)

*Transporter av
frihetsberövade*

§ 14 Transporter av frihetsberövade

Justitieutskottets betänkande 2016/17:JuU9

Transporter av frihetsberövade (prop. 2016/17:57)
föredrogs.

Anf. 17 LINDA SNECKER (V):

Herr talman! Polismyndigheten har ett stort och brett uppdrag att brottsförebygga och skapa trygghet, och där ingår en otroligt stor mängd arbetsuppgifter. Det gäller allt från att med dragna vapen jaga kriminella till att visa sin radiobil för nyfikna förskolebarn.

Men polisen befinner sig i en situation med hög arbetsbelastning, och det sker mycket i Sverige just nu, inte minst i den kriminella världen. Skjutningar på öppen gata har ökat, tyvärr likaså antalet döda, vilket är oerhört allvarligt. Och just därför är det bra att polisen inte ska utföra fler arbetsuppgifter än nödvändigt. En renodling av polisens arbetsuppgifter är

välkommen, och debatten i dag handlar om att polisen inte ska utföra onödiga transporter som en annan myndighet likaväl kan utföra – i detta fall Kriminalvården. Vänsterpartiet välkomnar det.

Men likaväl som initiativet från regeringen om renodling är bra finns det många andra politiska förslag som regeringen, tillsammans med andra partier i den här kammaren, helhjärtat stöttar som ger polisen mer att göra. Det är gränskontroller som förlängs och som är en stor belastning för polisen i syd. Det är en region som är hårt belastad med en ökad kriminell verksamhet i Malmö. Samtidigt säger Migrationsverkets prognos att antalet flyktingar minskar. Ändå förlänger regeringen gränskontrollerna. Vi är starkt kritiska till detta.

Regeringen föreslår också att Migrationsverket ska kunna begära hjälp, handräckning, av polisen för att utvisa personer från Migrationsverkets anläggningsboenden. Förutom att regeringens asylpolitik har lett till mer utsatthet och fattigdom bland asylsökande ska nu polisens redan höga arbetsbelastning leda till att personer utvisas till länder som inte är säkra.

Jag har svårt att förstå varför vi i justitieutskottet ska renodla polisens arbetsuppgifter när regeringen lägger fram lagförslag i andra utskott som ger polisen mer att göra. Den ena handen vet inte vad den andra handen gör.

Ta ert ansvar för polisen! Ta ert ansvar för migrationspolitiken! Det gäller både regeringen och alla borgerliga partier. Ni upprätthåller polisens svåra situation genom att ständigt ge den fler arbetsuppgifter. Det är oansvarigt. Var konsekventa! Det är Vänsterpartiet.

Herr talman! I dag utför Kriminalvården transporter för andra myndigheters räkning. Det handlar om att transportera åtalade till domstolsförhandling eller till sjukvårdsbesök. Det finns en inarbetad praxis som används, och det mesta fungerar bra. Det är alltså inga problem att Kriminalvården utför fler transporter.

Vänsterpartiet vill två saker.

För det första vill vi inte att samtransporter sker mellan Kriminalvårdens egna klienter och personer som transporteras enligt olika lagar om tvångsvård. Det är en uppfattning som både JO och JK delar. Det finns i dag en praxis att sådana samtransporter inte ska ske, men vi vill att det lagregleras.

För det andra vill vi att det säkerställs att Kriminalvården får den utbildning som behövs för det nya uppdraget. Vi måste säkerställa att krav på kompetens, säkerhet och värdighet uppfylls när transporter av skilda kategorier av frihetsberövade sker.

Att Kriminalvården utför fler transporter är bra. Men tror man att det här förslaget kommer att renodla polisens arbetsuppgifter, ja, då måste man vara politiskt blind för alla andra lagförslag som har klubbats eller kommer att klubbas igenom som ger polisen mer att göra.

Jag yrkar bifall till reservation 1.

Anf. 18 PETTER LÖBERG (S):

Herr talman! Inledningsvis vill jag i vanlig ordning yrka bifall till förslaget i betänkandet.

Ibland resulterar det politiska arbetet i braskande rubriker och pukor och fanfarer. Ibland är det de små stegens politik, små skruvningar i be-

fintliga system. Ibland är det små reformer som knappt märks. Ibland monteras hela system ned om en del politiker får möjligheten och tiden att göra det, men allt som oftast handlar det om den här typen av finmekanik.

Kortfattat handlar det i dag om att den myndighet som är bäst lämpad att utföra vissa uppgifter också ska göra det. I det här fallet är det transportverksamheten inom Kriminalvården.

Kriminalvården är i dag en ganska välmående myndighet. Det är Sveriges fjärde största myndighet. Ellen och jag får om ungefär en månad anledning att diskutera det här vidare. Men vi kan konstatera att myndigheten har genomgått det organisatoriska stålbad som polisen delvis fortfarande befinner sig i. Vi kan se att Kriminalvården har en i stort sett alkohol- och narkotikafri miljö. Vi kan se att antalet rymningar är i princip lika med noll. Vi kan också, vilket är det absolut mest glädjande, se att andelen som återfaller i brott minskar.

Slutsatsen är att vi tror att Kriminalvården är väl rustad att anta nya och utvidgade utmaningar, och det här är en utmaning. Det jobbar i dag 400 personer inom Kriminalvårdens transportverksamhet, och man utför en bra bit över 10 000 transporter per år. Med det förslag som ligger i dag kommer omfånget att utökas dramatiskt. Bara polisen genomför åtminstone 30 000–35 000 handräckningar per år. Det är stigande och har så varit sedan 2012.

Det här innebär alltså att Kriminalvården kommer att få skala upp sin verksamhet. Det kommer att innebära en del utmaningar i fråga om utbildning, som Linda beskrev. Man har en grundutbildning på 20 veckor. Man kommer att få hantera det här på ett bra sätt.

Fördelen med att Kriminalvården skalar upp är att Kriminalvården finns i hela landet. Man finns ofta inte i områden eller på orter där vi redan har en överhettad arbetsmarknad. Kriminalvården har med sina anstalter och häkten placeringar även där övriga statliga förvaltningar har stängt butiken. Utan att egentligen ha det som ett övergripande mål – Kriminalvården har ju andra mål – har man alltså behållit sitt regionalpolitiska uppdrag.

Dessbättre sammanfaller denna effekt med att det är i många av de här områdena som polisen i dag är hårt pressad och har väldigt få poliser på patrull i yttre tjänst. Kan vi avlasta dessa poliser så att de kan ägna sig åt sina kärnområden att förebygga och bekämpa brottslighet har vi nått *en* viktig målsättning med den nya polisreformen, nämligen det effektiva polisarbetet.

Annika kanske går in mer i detalj på vad det här innebär, men vi har i alla fall ett antal tillkännagivanden. Riksdagens majoritet har ju pushat regeringen framför sig i det här. Ibland kan vi se att tillkännagivanden är ett bra medel. Det är ett av riksdagens instrument för att påverka politiken. Ibland handlar det om de berömda öppna dörrarna som man slår in när saker och ting redan är på gång. Men dessa tillkännagivanden ska tas på allvar.

Ni kan se här och nu att vi gör det. Vi har ett antal utredningar som handlar om att renodla polisens verksamhet. Det handlar om djurskyddsverksamhet eller djurhantering av olika slag. Det kan handla om uppgifter som tull och kustbevakning har fått ta över och som har renodlats. Det handlar om att anställa civilanställda när uniformerad eller polisutbildad personal behövs på andra ställen i organisationen.

Det kan också göras enorma förbättringar av effektiviteten genom bättre it-verktyg. Här ser vi en stark ljusning de senaste åren. Äntligen har de verktyg kommit polisen till del som man har längtat efter så länge.

Samtidigt har vi de tuffa omvärldsfaktorena, som inte har minskat behovet av att rationalisera och hitta nya lösningar utan snarare ökat det. Vi har mängder med handräckningsärenden som handlar om att klara de migrationsutmaningar vi har. Oavsett vad man tycker om asylpolitiken i sig måste de hanteras. Vi har större utmaningar på det säkerhetspolitiska området, och vi har flaskhalsar som gör att vi inte klarar av att skala upp polisorganisationen i den omfattning som vi hade önskat.

När ni står här i talarstolen och ropar om att ni vill ha x tusen nya poliser vet ju alla här i rummet att det tar sin rundliga tid innan de poliserna kan börja arbeta. Det är till och med svårt att fylla platserna på Polishögskolan som det är i dag. Därför är den här typen av beslut absolut avgörande för att polisen ska kunna avlastas och göra ett bättre jobb.

Jag ska inte orda så värst mycket mer. Jag tycker att förslaget är väl avvägt. Man har fört diskussioner om huruvida man ska samtransportera eller inte och om det ska vara lagreglerat.

Vi och regeringen har i betänkandet landat i den praxis som finns i dag: att vårdinrättningar som kan göra transporter själva gör dem i så stor utsträckning som möjligt. Men där det behövs olika typer av tvångsmedel ska polis och framför allt Kriminalvården i större omfattning ges möjlighet att transportera. Vi kan inte se att Kriminalvården skulle vara mindre lämpad att transportera en psykiskt sjuk person än polisen, som har gjort det under lång tid. Vi ser att utbildningsnivån för den specifika typen av transporter kan vara betydligt högre i Kriminalvården än i polisväsendet.

Om det skulle behövas, om det här går över styr, får man väl se över lagstiftningsprocessen lite längre fram.

(Applåder)

Anf. 19 LINDA SNECKER (V) replik:

Herr talman! I justitieutskottet debatterar vi polisen oerhört mycket, och det passar jag på att göra även i dag. Precis som jag redan framfört välkomnar Vänsterpartiet renodlingen av polisens arbetsuppgifter. Men jag kan inte förstå hur regeringen resonerar och varför ni socialdemokrater genom att inte stå upp för asylrätten ger polisen mer att göra.

Genom att återkommande förlänga gränskontrollerna ger ni polisen mer att göra. Det ger polisen sämre förutsättningar att göra det absolut viktigaste arbete de har, nämligen det brottsförebyggande. Det ger polisen sämre förutsättningar att utreda skjutningarna i Malmö när de i stället ska kontrollera gränser och id-kort på tåg.

Vet regeringen och Socialdemokraterna vad ni gör när ni å ena sidan försöker renodla polisens arbetsuppgifter och å andra sidan ger polisen så väldigt mycket mer arbetsuppgifter?

Anf. 20 PETTER LÖBERG (S) replik:

Herr talman! Linda Snecker är väl medveten om att det krävdes enormt mycket polisresurser initialt när den stora gruppen flyktingar kom över inte minst Öresundsbron under hösten 2015. Poliser fick åka ända från Norrland ned till Malmö för att arbeta och försöka hantera situationen där. I dag är det fortfarande en belastning i Region Skåne. Men det är inte på

långt när på den nivå som det var initialt. Här har man använt mycket mer väktare. Man använder olika typer av stickprovskontroller, och man har en betydligt mindre påverkan på den polisiära resursen i övrigt. Man sköter det på ett väl avvägt sätt när det gäller migrationen.

Detta är inte en migrationspolitisk debatt. De reservationer som ni har i Vänsterpartiet handlar om samtransporter. Där har vi redogjort lite grann för att vi i grund och botten har samma uppfattning. Man ska inte samtransportera grupper. Men vi ser inte att det behövs en lagstiftning. Det om själva reservationerna.

Anf. 21 LINDA SNECKER (V) replik:

Herr talman! Visst är det så att vi är helt överens om själva transporter utom att ni föredrar praxis och vi lagstiftning. Jag uppskattar att du säger, Petter Löberg, att gränskontrollerna antagligen har spelat ut sin roll eftersom det stora antal som kom 2015 inte längre kommer. Det är samma sak som Migrationsverket säger i sin prognos.

Trots allt detta fortsätter regeringen med gränskontrollerna, som ger polisen mer att göra. Jag blir väldigt frågande om den proposition som kommer till socialförsäkringsutskottet som också berör polisen. Migrationsverket ska kunna begära handräckning av polisen. Polisen ska hjälpa till att vid beslut skjutsa bort en utlänning som inte längre har rätt till bistånd i form av logi på en plats i ett anläggningsboende. Syftet med förslaget är att snabbare kunna avhysa personer från boende som inte har rätt att stanna kvar där. Det är någonting som polisen och Lagrådet motsätter sig.

Utöver det gör regeringen ännu mer saker som ger polisen mer att göra. Jag kan räkna upp några saker. Det är utökade möjligheter att genomföra riskbaserade arbetsplatsinspektioner. Som socialdemokrat borde att höra det få dig att rysa i hela kroppen. Det ger möjligheter att ta fingeravtryck vid inre utlänningskontroller, och det utvidgar möjligheten att omhänderta pass eller id-handlingar.

Detta är fyra konkreta förslag som behandlas i andra utskott än i justitieutskottet som ger vår polis – det har du och jag lagt fram en budget om, och där är vi överens – väldigt mycket mer att göra. Det gör dessutom att vi inte får ett bra återvändandearbete för dem som ska tillbaka till sina hemländer. Varför gör ni det?

Anf. 22 PETTER LÖBERG (S) replik:

Herr talman! Vi kan ha olika åsikter och funderingar om asylpolitiken både på kammaren och i riksdagens kammare. Men vi kan inte ha den tingens ordning som vi hade hösten 2015, när mängder med människor till exempel kom in till Trelleborg, inte ens registrerades där utan försvann direkt från gränsen utan att vi hade en aning om vart de tog vägen eller vilka de var.

Oaktat vad man tycker om id-kontrollerna och nödvändigheten av dem – och det måste man hela tiden ifrågasätta behovet av – gjorde de att vi åtminstone fick kontroll över vilka som kom in i landet. Det tror jag är till gagn även för de asylsökande. Vi vill inte ha ett parallellsamhälle där mängder av människor befinner sig i Sverige papperslösa utan namn och utan kontroll. Det hade heller inte resursmässigt varit polisiärt önskvärt. Självklart inte.

Anf. 23 ELLEN JUNTTI (M):

Herr talman! I dag debatterar vi betänkandet gällande transporter av frihetsberövade. Jag yrkar bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på reservationen.

Det var alliansregeringen som tog initiativ till denna viktiga reform, som kommer att avlasta polisen väldigt mycket. Alliansregeringen tillsatte en utredare som fick uppdraget att göra en översyn av verksamheten med transporter av frihetsberövade. Sedan fick utredaren ett tilläggsdirektiv att även lämna förslag till hur informationsutbytet mellan myndigheter kunde förbättras i samband med handräckning.

I dagsläget råder det oklarheter om vilken myndighet som ska verkställa vissa transporter. Det finns ingen lag som reglerar det. Det är många olika myndigheter som utför dessa transporter. Ibland vet man knappt vilken myndighet som ska göra det, utan det bestämmer man från fall till fall. Det är inte rättssäkert och måste tydliggöras.

Det har utvecklats en praxis där Kriminalvården utför transporter för Polismyndighetens och andra myndigheters räkning. Kriminalvården har utbildad personal med vana av frihetsberövade personer och har också lämpliga fordon för att utföra transporterna.

Dessa transporter kan till exempel vara att transportera en person från häkten till domstolsförhandlingar, transporter till fängelse, till ungdomshem och till olika sjukvårdsinrättningar, och transporter enligt utlänningslagen, med mera.

Herr talman! I dagsläget utför Polismyndigheten de flesta av dessa transporter. De kräver enorma resurser som skulle kunna användas till verklig polisverksamhet i stället. Även Säkerhetspolisen har handräckningsuppgifter när det gäller avvisning och utvisning i säkerhetsärenden.

Att transportverksamheten fungerar är väldigt viktigt både för den enskilda personen som har blivit frihetsberövad och av samhällsekonomiska skäl. Nu, äntligen, kommer lagförslag från regeringen. Det innebär att Kriminalvården får lagstadgad rätt att utföra transporter åt andra myndigheter. Det innebär också att Polismyndigheten ska få överlämna transporter till Kriminalvården.

När det gäller tvångsvård och utlänningslagen får begäran om handräckning endast ske om man bedömer att det kan bli våldsamt eller vid synnerliga skäl. Huvudregeln blir alltså att den myndighet där personen förvaras själv ska utföra transporten.

När det gäller internationellt samarbete är det Polismyndigheten som kommer att få det övergripande ansvaret. När Polismyndigheten ska bistå en annan stat med transporterna kan personen tas i förvar om det är nödvändigt för att genomföra transporten. Även dessa transporter kan överlämnas till Kriminalvården.

När det gäller transporter vid verkställighet av påföljd är det Kriminalvården som har huvudansvaret. Om det är nödvändigt för att verkställa en transport har Kriminalvården rätt att bruka våld, utföra kroppsvisitation och använda fängsel. Det kommer att gälla även när Kriminalvården utför transporter för andra myndigheters räkning.

Herr talman! Om Kriminalvården befarar fritagningsförsök vid en transport har de rätt att begära hjälp av Polismyndigheten. Det som också är väldigt bra med lagförslaget är att det när det gäller transporter inom tvångsvård och enligt utlänningslagen införs en uppgiftsskyldighet. Ofta

har man framfört att det finns svårigheter med att få information mellan olika myndigheter på grund av sekretess. Detta kommer nu att tydliggöras, och det är väldigt bra.

Detta innebär att den myndighet som begär hjälp utan uppmaning – det är detta som är det viktiga – ska vara skyldig att lämna de uppgifter som behövs för planering av transporten. Då blir det lättare att planera transporten, hur mycket personal man behöver, hur mycket tid som går åt och så vidare, så att Kriminalvården kan göra detta på bästa sätt.

Sekretessbelagda uppgifter gäller vidare inom Kriminalvården. Även Polismyndigheten ska lämna sådan information till Kriminalvården. Missbrukare eller ungdomar som tvångsvårdas får tas i förvar tills en transport kan verkställas, men det gäller inte unga under 15 år.

Av uppgifter från Polismyndigheten framgår att antalet handräckningar kontinuerligt ökar och under år 2015 uppgick till närmare 30 000. Detta är alltså en viktig reform som kommer att avlasta polisen mycket. Men det räcker inte.

I mars 2015 gjorde justitieutskottet ett tillkännagivande till regeringen om att återkomma med ett förslag om hur polisens uppgifter kan renodlas ytterligare. I april 2016 gjorde justitieutskottet ytterligare ett tillkännagivande, som också handlade om att renodla polisens verksamhet.

Alliansregeringen tillsatte en utredning som skulle se över vilka verksamheter som kan utföras av andra. Den nuvarande regeringen, Socialdemokraterna och Miljöpartiet, tyckte tydligen inte att detta var viktigt, för man lade ned den utredningen, vilket är obegripligt.

Tillkännagivandet innebär att regeringen ska återuppta utredningen. Det har regeringen dock inte gjort.

Polisen är i kris. Massor av poliser slutar sina anställningar. Åklagare larmar om att situationen är kaosartad. Barnutredningar läggs på hög och hinner inte slutföras. Mordutredningar läggs i balanshögen, för det finns inte personal. Brottsoffer får inte hjälp.

I detta läge väljer alltså regeringen att lägga ned denna viktiga utredning. Jag förstår inte riktigt hur regeringen tänker. Förstår man inte hur viktigt det är att frigöra polisens resurser? Tydligen inte. Min sista och avslutande fråga är: När kommer det fler förslag på renodling av polisens verksamhet för att avlasta polisen?

(Applåder)

(forts. § 16)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.52 på förslag av förste vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 14.00, då frågestunden skulle börja.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 14.00.

Anf. 24 TREDJE VICE TALMANNEN:

Jag vill hälsa statsråden välkomna. Frågor besvaras av närings- och innovationsminister Mikael Damberg, försvarsminister Peter Hultqvist, statsrådet Anna Johansson och statsrådet Per Bolund.

En fråga ska vara av övergripande och allmänpolitiskt slag eller avse ett ämne som faller inom statsrådets ansvarsområde och rör dennes tjäns-teutövning. Närings- och innovationsminister Mikael Damberg besvarar såväl allmänpolitiska frågor som frågor inom sitt eget ansvarsområde.

Återupptagna kontakter med Ryssland

Anf. 25 HANS WALLMARK (M):

Fru talman! Jag vänder mig till minister Hultqvist.

I dag meddelades att Försvarsmakten återupptar kontakterna med Ryssland på försvarsattachénivå i Moskva och Stockholm och att detta sker på svenskt initiativ. Nyheten kom onekligen lägligt, i samband med att utrikesministern ska träffa sin ryska motpart i närtid och att det kommer signaler från regeringen om att man vill ha ökade kontakter med Ryssland. Beslutet om återupptagna relationer sker trots att Ryssland inte visat några tecken på minskad aggression, snarast tvärtom.

Det är fel om regeringen skulle normalisera relationen med Ryssland i ett läge där Sverige tydligt måste ställa krav på Ryssland. Inte minst gäller det inför mötet i Moskva i nästa vecka med Lavrov. Ryska militären är intimt förknippad med Krim, med Syrien, med östra Ukraina och med Georgien.

Min fråga är: Är beslutet om återupptagna kontakter en del i regeringens anpassning gentemot Ryssland, och innebär beslutet i så fall någon form av motprestation från rysk sida? Kan försvarsministern svara på detta?

Anf. 26 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Fru talman! Ja, försvarsministern kan svara på detta. Regeringens ståndpunkt när det gäller det oacceptabla i annekteringen av Krim kvarstår. Regeringens ståndpunkt när det gäller aggressionen mot Ukraina kvarstår. Regeringens analys av läget i vårt närområde kvarstår. Ingenting har, när det gäller regeringens politiska linje, förändrats.

Allt detta kommer att framföras också av Margot Wallström i samband med det besök som görs i Moskva.

När det gäller attachéverksamheten har vi hela tiden haft attachéer i Moskva. De har haft attachéer i Sverige. Det som nu sker är alltså att man deltar i det attachéprogram som de andra länderna också deltar i. Det är egentligen det som sker. Det här är militärdiplomatiska kontakter. Det innebär ingen normalisering av vår syn på Ryssland, den ryska politiken och det de har gjort i olika internationella sammanhang. Vår linje kvarstår.

Frågestund

Anf. 27 HANS WALLMARK (M):

Fru talman! Programmet upphörde 2014 i samband med den illegala annekteringen av Krim. Därefter har vi sett aktiviteten i östra Ukraina. Vi ser detta också i Syrien.

Min fråga till försvarsministern är vad som har skett mellan 2014 och i dag som motiverar att man återupptar programmet. Vilken normalisering är det som motiverar detta, och kommer det från rysk sida att genomföras någon form av motprestation?

Anf. 28 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Fru talman! Det som sker är alltså att attachéerna bedriver den verksamhet de i så fall normalt sett bedriver. Man deltar i varandras attachéprogram. Det är väl i princip det som sker. Detta innebär ingen politisk acceptans över huvud taget av något av det som Ryssland har ägnat sig åt.

Jag kan bara konstatera att i stort sett alla andra länder har det här utbytet utifrån de attachéprogram som gäller. Någon förändring när det gäller synen på Ryssland har icke skett.

Personer som fått avslag på asylansökan

Anf. 29 MARKUS WIECHEL (SD):

Fru talman! Min fråga går till Mikael Damberg.

Under 2015 tog Sverige emot omkring 160 000 asylsökande, varav hälften beräknas få stanna i Sverige legalt. Redan sedan tidigare befinner sig flera av dem som har fått avslag på sin ansökan i Sverige illegalt. Man har gjort en beräkning som visar att uppemot 49 000 asylsökande inom kort kan komma att gå under jorden. Detta kommer som bekant att påverka samhällsekonomin, bland annat då de behöver någon form av försörjning. Det kan handla om svartarbete, vilket dumpar lönerna för de enklaste jobben, eller kriminalitet. De kan även komma att använda sig av vår välfärd och av de förmåner som illegala migranter erbjuds i Sverige.

Min fråga är vad regeringen avser att göra för att säkerställa att de som har fått avslag på sin asylansökan också lämnar landet.

Anf. 30 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S):

Fru talman! Vi vet att antalet asylsökande som sökte sig till Sverige under 2015 var rekordhögt. Därför vidtog regeringen åtgärder för att se till att det blev en hanterbar nivå men också för att se till att fler länder i Europa skulle ta ett mer solidariskt ansvar för flyktingmottagandet.

Vi har en lagstiftning i Sverige som innebär att varje enskilt fall prövas. Det betyder att det sker en individuell prövning. Om man har rätt att stanna i Sverige får man göra det. Då är det viktigt att man så snabbt som möjligt får möjlighet att etablera sig, validera sina kunskaper och jobba med tidig språkutbildning för att komma i jobb och komma in i det svenska samhället.

Får man ett nej på sin ansökan innebär det att man ska återvända. Vi ser nu en ökning av antalet återvändande. Men mer måste göras så att de människor som får ett nej lämnar Sverige och återvänder till sina länder.

Anf. 31 MARKUS WIECHEL (SD):

Fru talman! Vad kommer då regeringen specifikt att göra för att de ska återvända? Det undrar jag med tanke på att man vet att väldigt många kommer att stanna.

Många av dessa kommer, som sagt, att använda sig av vår välfärd och av de förmåner de har. Vi kan exempelvis nämna det läkar- och tandvårdsbidrag som erbjuds tillståndslösa. En tandbro eller rotfyllning kostar svenska medborgare mellan några tusenlappar och 50 000 kronor, men en illegal invandrare i Sverige betalar bara 50 kronor. Är det verkligen rimligt?

Anf. 32 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S):

Fru talman! Det första är att vi ser en ökning av antalet människor som återvänder frivilligt. Men gör de inte det finns det en möjlighet att verkställa återvändandet med tvång med hjälp av Polismyndigheten. Det är ett arbete som måste ske.

Sedan är inte jag den som du bör ha den här debatten med i detalj. Jag tycker att det är bättre att du har den debatten med Morgan Johansson. Jag tycker att dina uppgifter verkar väl slängiga. Vi har tuffa regler i Sverige – vi ska ha det för alla. Men det är också så att människor ska behandlas med respekt så länge de är i Sverige och har rätt att vara här.

Samordning av tågbolagens information

Anf. 33 EMMA WALLRUP (V):

Fru talman! Det riktades bombhot mot stationer i Göteborg och Södertälje på torsdagen i förra veckan. Många resenärer upplevde då att de inte fick någon information om vad som skedde.

Det är ett återkommande problem vid störningar att tågoperatörerna inte samverkar och har någon samordnad informationsstrategi. Detta orsakar stora problem för resenärer. Funktionshindrade och äldre har drabbats särskilt mycket av det kaos som har uppstått flera gånger vid stationerna i Stockholm och Göteborg och så vidare.

Tyvär är det ofta störningar i tågnätet, och det är många aktörer. När vi har en avreglerad tågmarknad är det ännu viktigare med samordning mellan aktörerna, eftersom tågnätet är en enhet som egentligen behöver en väldigt tät samordning. Även lokförare vittnar om att detta med informationen mellan tågbolagen orsakar förseningar i tågtrafiken.

Jag vill därför fråga infrastrukturministern om det finns en ambition från ministerns sida att se till att samordningen av informationen mellan tågbolagen fungerar.

Anf. 34 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S):

Fru talman! Tack, Emma Wallrup, för frågan! Detta är ett område som är jätteviktigt. Vi ska naturligtvis göra allt vi kan – vi gör också väldigt mycket – för att säkerställa att vi får mindre störningar genom att tillföra mer medel till järnvägsunderhåll och organisera det arbetet på ett bättre och mer ändamålsenligt sätt. Där gör vi redan väldigt mycket.

Men när det uppstår störningar är det också av väldigt stor vikt för resenärerna att de får korrekt information som gör att de kan anpassa sig efter den rådande situationen och vet vad som händer härnäst.

Detta är ett område där tågoperatörerna i samverkan med Trafikverket och andra aktörer har arbetat väldigt intensivt med att säkerställa att information kommer fram snabbt och att den är korrekt. Det är Trafikverket som har samordningsansvaret när det gäller att leverera information om eventuella störningar. Respektive operatör har sedan ansvar för att direkt informera sina resenärer.

Det har skett många positiva förändringar på det här området, men det finns förstås ytterligare saker att göra.

Anf. 35 EMMA WALLRUP (V):

Fru talman! Jag ser ett behov av att se över detta ytterligare och försöka att hitta en bättre samordningsform.

Jag vill fråga ministern om hon har en kontinuerlig dialog och följer upp den här frågan. Jag har själv varit med om tågstopp där det inte har kommit ersättningsbussar och där informationen mellan tågoperatören och dem som ska handha ersättningsbussarna har varit väldigt dålig.

Det verkar finnas ett stort arbete som behöver göras på det här området. Ministern säger att det har skett förbättringar, men jag undrar om hon följer upp detta kontinuerligt.

Anf. 36 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S):

Fru talman! Det är, som sagt, ganska stort fokus på denna fråga. Det finns någonting som heter exekutiva järnvägsgruppen, som består av olika aktörer på järnvägsmarknaden och i järnvägsbranschen, som träffas med jämna mellanrum. Jag är självklart med i denna grupp, och frågan om information är stående på dagordningen.

Jag skulle, som sagt, vilja säga att det har skett stora förbättringar. Man har bättre system för hur information ska överföras. Det finns dock fortfarande arbete kvar att göra, och det tror jag att alla aktörer är väl medvetna om.

Postnords ekonomiska situation

Anf. 37 PER-ARNE HÅKANSSON (S):

Fru talman! Min fråga går till näringsministern.

Jag vill lyfta fram frågan om Postnords aktuella situation. Nyligen presenterade ju företaget sin bokslutskommuniké inför årsbokslutet för 2016. Den visar på ett negativt resultat för framför allt den danska verksamheten på omkring 1 910 miljoner kronor.

Som vi vet slogs bolagen i Sverige och Danmark samman 2009. Vad som framgår i redovisningen är att den danska utvecklingen drabbar Postnord som helhet, trots att den svenska verksamheten går betydligt starkare.

Även om jag gärna ser gränsöverskridande samarbete i många sammanhang är jag nog inte ensam om att ifrågasätta om samgåendet mellan svenska Posten och Post Danmark var en bra idé för Sverige. Kanske underskattades också den digitala utvecklingen och de särskilda villkoren.

Jag vill fråga varför avtalet ser ut som det gör. Vilka prognoser gjorde man när avtalet ingicks?

Prot. 2016/17:69
16 februari

Anf. 38 Närings- och innovationsminister MIKAEL
DAMBERG (S):

Fru talman! Jag tackar för frågan.

Resultatet för den danska verksamheten i Postnord är allvarligt. Det är ett rejält underskott, både vad gäller den löpande verksamheten och nedskrivningar av värden i Danmark, på grund av denna negativa utveckling.

Det är egentligen ingen nyhet att brevvolymererna har fallit i Danmark. Man har haft problem med negativa resultat sedan 2011 – om än inte i denna omfattning – och Postnord står inför stora utmaningar.

Jag tycker att detta är en relevant fråga. Jag har begärt att få akten för att kunna gå igenom den och se vad som låg bakom sammanslagningen och på vilka premisser sammanslagningen gjordes. Jag hoppas att kunna redovisa detta när jag kommer till näringsutskottet den 21 februari.

Än så länge verkar det som att man visste om att det fanns särskilda villkor för de postanställda i Danmark, i stor omfattning. Man verkar inte ha gjort några särskilda krisscenarier eller långtgående prognoser. Detta sätter den svenska postverksamheten i ett lite tuffare läge än vad som annars hade varit fallet.

Anf. 39 PER-ARNE HÅKANSSON (S):

Fru talman! Detta rör sig om ett av Sveriges äldsta företag och sammanhängande statlig verksamhet, men nu handlar det kanske inte om historia utan om att blicka framåt.

Omsättningen är väl 40 miljarder. Det är 35 000 anställda i fyra nordiska länder som berörs. Ett starkt förtroende är basen, som jag ser det.

Näringsministerns konstruktiva fokus är välkommet. Jag ser fram emot fortsatt uppföljning av frågan om beredskap för ytterligare åtgärder, vilket jag hoppas att näringsministern har.

Anf. 40 Närings- och innovationsminister MIKAEL
DAMBERG (S):

Fru talman! Postnords styrelse har valt att göra en omställning av den danska verksamheten, vilket kommer att innebära att 1 000 människor per år får gå under fyra års tid. Det är en kraftig omställning av den danska verksamheten.

Problemet med denna omställning är att den är väldigt kostsam och kommer att ta lång tid. Därför har jag begärt in både finansiella och legala rådgivare för att titta på den här affären och det här upplägget och se vilka handlingsalternativ vi har. Min prioritet är att försvara den svenska postverksamheten inför framtiden.

Frågestund

Anf. 41 EMMA HULT (MP):

Fru talman! Min fråga går till konsumentminister Per Bolund.

96 procent av svenskarna vill inte bli uppringda av telefonsäljare från företag som man inte redan är kund hos. Siffran är visserligen från 2014, men jag känner jag att jag också ingår i denna grupp.

En annan siffra från denna undersökning är att var sjätte anmälan hos Konsumentombudsmannen rör telefonsäljning. Jag tycker att detta är anmärkningsvärt. Det har också framkommit att väldigt många äldre känner sig lurade av telefonsäljare.

Jag skulle vilja fråga ministern om han har uppmärksammats på den oro som finns hos den äldre delen av befolkningen. Jag skulle också vilja fråga vad ministern anser att vi behöver göra. 96 procent av Sveriges befolkning vill alltså inte bli uppringda av telefonsäljare från företag som man inte redan är kund hos.

Anf. 42 Statsrådet PER BOLUND (MP):

Fru talman! Från regeringens sida tycker vi att det är helt oacceptabelt att så många människor utsätts för telefonsäljning som de sedan inte är nöjda med. Man upplever att det är en aggressiv situation och att man inte får information om vilken produkt eller tjänst man egentligen köper.

Ett exempel är det som står i tidningen som jag nu visar upp. Ulla-Britt fick en räkning på 10 000 kronor efter att ha blivit uppringd av en aggressiv telefonsäljare. Jag tycker att det är helt oacceptabelt att det går till på det här sättet inom telefonsäljning i Sverige. Här behöver regeringen göra insatser för att se till att denna marknad fungerar.

Vi behöver större trygghet som konsument, och vi behöver tid för eftertanke. Därför vill jag se ett skriftlighetskrav på telefonsäljning, vilket skulle ge möjlighet att tänka över erbjudandet. Det skulle också ge oss större trygghet som konsument.

Denna fråga bereds just nu på Regeringskansliet, och jag hoppas att snart kunna lägga ett sådant förslag på riksdagens bord.

Anf. 43 EMMA HULT (MP):

Fru talman! Det är glädjande att höra att jag och ministern ser samma problem. Jag har också lyft fram tidigare, både medialt och i debatten, att vi bör införa ett skriftlighetskrav.

Ministern talar om att göra detta skyndsamt, och jag hoppas att det sker så snart som möjligt. Betänkandet landade på regeringens bord för en utredning redan sommaren 2015. Jag undrar därför: Hur snabbt är snabbt? Det är många där ute som väntar på att kunna få möjlighet att läsa igenom det avtal som man ska ingå innan man ingår det över telefon.

Anf. 44 Statsrådet PER BOLUND (MP):

Fru talman! Det här är ett angeläget område. Det är klart att en marknad där en så stor andel av kunderna är missnöjda inte heller är någon stabil marknad för dem som säljer dessa tjänster.

Vi har en stor samsyn i regeringen om att vi måste gå fram med ett förslag. Dock finns det, som så ofta, stora frågor som behöver redas ut. Nu

Landsomfattande kontanthantering

Frågestund

Anf. 45 PER ÅSLING (C):

Fru talman! Jag vill vända mig till finansmarknadsminister Per Bolund.

Vi behöver en fungerande, effektiv och säker kontanthanteringskejda som inkluderar hela landet. Alla måste ha möjlighet att använda betalningsmedlen sedlar och mynt. Tyvärr har vi i dag en negativ utveckling.

Jag vill fråga när regeringen räknar med att det finns ett konkret förslag som tillgodoser behovet att kunna transportera, sätta in och ta ut pengar i hela landet.

Riksbanken byter sedlar och mynt och har gjort det under en tid. Sedlar och mynt är lagliga betalningsmedel, och vi riskerar nu att få se en utveckling där landet klyvs på grund av att alla människor inte har tillgång till sedlar och mynt.

Anf. 46 Statsrådet PER BOLUND (MP):

Fru talman! Jag tackar Per Åsling för en väldigt viktig fråga.

Detta är en utmaning för samhället. Digitaliseringen av vår ekonomi medför många möjligheter. Vi är många som kan sköta våra bankärenden när som helst på dygnet och därmed slipper att åka långa sträckor för att gå till banken.

Men det är också uppenbart att det finns människor som hamnar i svårigheter. Regeringens syn är tydlig: Alla ska kunna sköta sin ekonomi med de metoder som man själv väljer och vill ha.

Därför är vi också aktiva när det gäller att se till att vi har en fungerande kontantförsörjning i hela landet. Vi har ett system där länsstyrelserna sammanställer hur utvecklingen ser ut inom deras områden, och detta hamnar som en rapport på regeringens bord.

Det finns pengar avsatt till Post- och telestyrelsen för att komplettera de privata marknadsaktörerna och se till att det finns betaltjänstombud runt om i landet.

Vi har också en stadigt pågående dialog med bankerna, där vi kräver av bankerna att de ska vara mer lyhörda för kundernas behov och komma med förslag på åtgärder.

Det finns nu också en utredning som kommer att titta på Riksbankens ansvar för kontantförsörjningen. Regeringen agerar kraftfullt i denna fråga.

Anf. 47 PER ÅSLING (C):

Fru talman! Tack för svaret, ministern! Jag är medveten om att frågan utreds och har utretts. Det har varit ett antal utredningar sedan 2012, då det blev akut med transporterna på grund av en konkurs i ett bolag. Men problemet är att frågan utreds av den ena utredningen efter den andra och att problemet ändå kvarstår att det är en negativ utveckling när det gäller människors och företags tillgång till kontanter.

Anf. 48 Statsrådet PER BOLUND (MP):

Fru talman! Vi är medvetna om att det är många bankkontor som slutar att använda kontanter och ge möjlighet för kunder att använda kontanter. Det är också många bankkontor som läggs ned i Sverige i dag.

Vi behöver helt enkelt se till att bankerna tar ett större ansvar. Som regeringen ser det är det de privata aktörerna som har ett ansvar för att tillgodose att de här funktionerna fungerar. De måste vara lyhörda för sina kunders behov.

Vi har ställt krav på att bankerna ska komma med åtgärder, och de har sagt att de ska återkomma till regeringen med förslag på hur man kan samverka för en god kontantförsörjning.

Tyngre lastbilar på svenska vägar

Anf. 49 JESSICA ROSENCRANTZ (M):

Fru talman! Jag har en fråga till infrastrukturminister Anna Johansson.

I dag fattade regeringen beslut om att möjliggöra för tyngre lastbilar på våra vägar. Samtidigt kan vi konstatera att av en viktig reform blev det inte mycket kvar.

Finland införde 76 ton på sina vägar redan 2013. Sverige har släpat efter. Det har vi varit överens om på båda sidor av mittgränsen i politiken. Ändå ser vi nu att regeringens förslag i praktiken innebär att det bara är på några få procent av det statliga vägnätet som man kommer att kunna använda de tunga lastbilarna – lastbilar som är extremt viktiga för att den svenska skogsnäringen och flera andra viktiga näringar ska kunna transportera sitt gods effektivt.

Därför frågar jag infrastrukturministern: Är detta bara en eftergift till Miljöpartiet? Varför vill ni inte ge industrin de villkor som man så länge har påpekat att man behöver?

Anf. 50 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S):

Fru talman! Tack, Jessica Rosencrantz, för frågan!

Det är en angelägen reform som regeringen har fattat beslut om i dag. Den möjliggör effektivare transporter med lastbil och därmed både miljövinster och en förbättrad konkurrenskraft för svenska åkerier och svensk exportindustri, så jag känner mig oerhört nöjd med att vi nu har fattat detta beslut.

Det vägnät som pekas ut kommer inte att vara färdigt förrän inom ett år, säger Trafikverket. Det har funnits ett förslag på tänkbara vägsträckor som Trafikverket har tittat på. Premisserna är för det första att vägarna ska ha den bärighet som krävs för att klara de tunga lastbilarna och för det andra att det ska vara vägsträckor som inte riskerar att det blir en överflyttning av gods från järnväg och sjöfart till lastbil.

Trafikverket kommer som sagt att inom ett år från dagens datum presentera ett slutligt beslut om vilka vägar som ska omfattas.

Anf. 51 JESSICA ROSENCRANTZ (M):

Fru talman! Jag tackar för svaret.

Direktivet som gavs till Trafikverket var ganska styrande, så att säga, med de begränsningar som ministern nu redogjorde för. Men det är intressant att höra att man möjligen ser en öppning där, för förslaget som kom från Trafikverket, baserat på regeringens direktiv, var att det skulle bli möjligt på bara några få vägar i Sverige, i strid med vad skogsindustrin och andra har uttryckt behov av och önskemål om. Vad jag har sett föreslår regeringen inte heller några pengar för att förstärka vägnätet, vilket Moderaterna gör.

Hur ser ministern på detta?

Anf. 52 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S):

Fru talman! Som sagt är det en efterlängtd och viktig reform. Utgångspunkten är att vi behöver använda alla transportslag i Sverige på ett så effektivt sätt som möjligt. Det innebär bland annat att vi står fast vid att vi vill se en större mängd gods som transporteras så klimatsmart och miljövänligt som möjligt. Där är både järnväg och sjöfart att föredra, men det finns också stora behov av välfungerande, effektiva lastbilstransporter i Sverige. Där landar förslaget väldigt väl.

Trafikverket kommer att återkomma med ett väl avvägt beslut så småningom.

Eventuella intressekonflikter för AP-fondernas styrelseledamöter

Anf. 53 MATS PERSSON (L):

Fru talman! Min fråga går till Per Bolund.

Jag ser en oro för att många människor i vårt land har låga pensioner, inte minst ensamstående kvinnor som i slutet av månaden känner att pengarna inte räcker till. Från Liberalernas sida har vi därför föreslagit att bostadstillägget för pensionärer ska höjas, i det budgetförslag som regeringen röstar nej till lägger vi 1,3 miljarder på att höja levnadsstandarden för de pensionärer som har lägst ekonomisk standard i dag.

Vi ska ha ett pensionssystem som genererar trygghet och som man kan lita på. Vi har under hösten kunnat se hur en rad olika företag i PPM-systemet inte agerar seriöst och ansvarsfullt. Det senaste som har uppmärksammat är att en ledamot i en AP-fond också är ordförande i ett bolag som inte tycks agera korrekt.

Är det rimligt att man ska kunna sitta i en statlig AP-fond samtidigt som man sitter i ett privat bolag i PPM-systemet?

Anf. 54 Statsrådet PER BOLUND (MP):

Fru talman! Tack, Mats Persson, för ytterligare en viktig fråga!

Det är enormt angeläget för regeringen, men också för hela pensionsgruppen, att det finns ett stort förtroende för pensionssystemet. Då måste vi kunna känna oss trygga med att alla representanter som sitter i styrelser agerar för pensionssystemets och AP-fondernas bästa.

Vi rekryterar för att det ska finnas den kompetens som behövs. Man ska kunna fatta välgrundade beslut och se till att avkastningen blir optimal för alla oss som har pensionspengar i AP-fonderna. Men man måste som styrelseledamot agera på ett sådant sätt att förtroendet ökar. Där kan det finnas bekymmer. Nu pågår en granskning av företaget i fråga, och vad granskningen kommer att landa i vet vi inte. Men jag kan konstatera att ledamoten har lämnat styrelsen för Allra. Vi kommer att ha en dialog med ledamoten för att höra hennes sida av saken. Det görs dessutom en utvärdering av alla ledamöter varje år.

Anf. 55 MATS PERSSON (L):

Fru talman! Tack för svaret! Jag är dock inte nöjd med innehållet i svaret. Jag hade önskat att ministern här i dag tydligt hade sagt till svenska folket att man inte ska kunna sitta i en AP-fond samtidigt som man sitter i en styrelse för ett privat bolag inom ramen för PPM-systemet. Det är klart att om man agerar oansvarigt i det privata PPM-systemet får det också påverka på förtroendet för det statliga systemet.

Min förhoppning är att regeringen tänker om och tydliggör att regelverket ska innebära att man inte kan sitta på dubbla stolar.

Anf. 56 Statsrådet PER BOLUND (MP):

Fru talman! Det här är en angelägen fråga, och regeringen är beredd att agera resolut. Samtidigt är pensionssystemet en fråga som vi styr över i bred gemenskap i Sveriges riksdag. Sex partier står bakom pensionsöverenskommelsen, och vi utformar tillsammans reglerna för pensionssystemet och även för AP-fonderna.

En princip i svenskt rättsväsen är att man inte döms i förväg. Det är först när granskningen är genomförd som vi kan veta hur detta bolag har agerat. Jag kan ändå konstatera att ledamoten har avgått från styrelsen för bolaget. Vi kommer nu att gå vidare med att utvärdera hennes verksamhet.

Svenska hamnar och Nord Stream-projektet

Anf. 57 MIKAEL OSCARSSON (KD):

Fru talman! Jag har en fråga till försvarsministern. Den gäller det beslut som fattades nyligen av Karlshamns kommun om att låna ut delar av hamnen till Nord Stream-projektet. Vid presskonferensen betonade utrikesministern den stora ryska betydelsen för Karlshamns hamn. Det sas att av de 1 100 fartygen som kommer in till Karlshamns hamn är 700 ryska. Har försvarsministern och regeringen någon aning om hur många det är i själva verket?

Jag har en annan fråga. Den gäller avtalet som var på väg att slutas på Gotland. Om någon skulle ställa frågor om projektet skulle Region Gotland förbinda sig tala om för Nord Stream vem det var. Är det förenligt med offentlighetsprincipen, och har möjligtvis samma typ av avtal slutits med Karlshamn?

Anf. 58 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Fru talman! Frågor om vilka avtal som enskilda kommuner och bolag sluter får nog riktas till dem. Det är ingenting som regeringen eller staten reglerar, så ledamoten får väl ta upp det i ett annat sammanhang.

Sedan har sifferunderlag och annat redovisats i den offentliga debatten. Dessa siffror har inte varit avgörande för de beslut som gäller Karlshamn, utan den analys som har gjorts utifrån aktuella diskussioner är att vi kan få insyn i projektet och på olika sätt hantera situationen genom att tullen, Kustbevakningen, Försvarsmakten, polisen och Säkerhetspolisen bedriver ett arbete i området under den tid som detta pågår.

Anf. 59 MIKAEL OSCARSSON (KD):

Fru talman! På presskonferensen i december var försvarsministern tydlig med att tala om att detta var något dåligt för svensk säkerhet både på kort och lång sikt. Vad jag vet har bedömningen inte ändrats.

Det var inte 700 ryskregistrerade fartyg, utan det var 42. Det visar lite på de överdrifter som har varit, och visst är det märkligt att man ska lämna ut dem som ställer frågor om projektet.

Anf. 60 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Fru talman! Jag har aldrig använt den typen av siffror i något offentligt sammanhang. Jag känner därför inte att jag bär ett ansvar för det.

Nord Stream 2 är inget projekt som regeringen tycker är bra. Därför har vi i förhållande till EU aktualiserat frågan hur man på olika sätt kan hindra det hela. Vi har också gjort olika typer av insatser för att man inte ska använda svensk infrastruktur alternativt använda den kontrollerat.

Åtgärder för att öka yrkesutbildningarnas attraktivitet

Anf. 61 CAROLINE HELMERSSON OLSSON (S):

Fru talman! Min fråga går till näringsminister Mikael Damberg. I och för sig hade jag kunnat vänta till i morgon när ministern besöker min fina hemkommun. Välkommen till Vingåker!

Men jag vill redan nu flagga för vad jag tror att ministern kommer att få höra när han träffar företagen. De hittar inte rätt kompetens, och det är tillväxthämmande. Det gäller undersköterskor, kockar och industriarbetare. Utan rätt kompetens kommer Vingåker och många liknande kommuner att tappa tillväxttakt och attraktivitet.

Hur vill regeringen agera för att se till att dessa viktiga bristyrken ses som attraktiva och för att yrkesutbildningarna kommer igång ordentligt på gymnasiet och i vuxenutbildningen?

Anf. 62 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S):

Fru talman! Det är inte bara i Vingåker jag möter företagare som tar upp denna fråga. På i princip varenda resa jag gör hör jag att man oavsett bransch – industri, besöksnäring eller vård- och omsorgssektor – har problem att hitta rätt kompetens.

Detta är anledningen till att regeringen har genomfört ett stort kunskapslyft där vi successivt bygger upp med 70 000 nya utbildningsplatser på egentligen alla nivåer i utbildningssystemet.

Gymnasieskolan har stora utmaningar. Vi ser att det har varit ett vikande intresse för de yrkesprogram som finns på gymnasieskolan. Allt färre ungdomar har valt dem. Särskilt blev tappet stort när den borgerliga regeringen tog bort högskolebehörigheten och beskrev att dessa utbildningar var till för dem som var studietrötta och inte trodde sig klara gymnasieskolan.

Det var ett felgrepp, men nu gör vi stora satsningar. Förra året hade vi ett gemensamt arbete mellan LO, Svenskt Näringsliv och regeringen för att tala väl om yrkesprogrammen – inte minst teknikcollege och vård- och omsorgscollege, som lockar många unga människor tillbaka.

Anf. 63 CAROLINE HELMERSSON OLSSON (S):

Fru talman! Jag tackar ministern för svaret.

Just nu är det gymnasievalstider, och 15-åringarna sitter med katalogerna och funderar. Jag kollade vårt närmaste gymnasium, och fem ungdomar har valt det industritekniska programmet.

Jag vet att regeringen gör mycket, men jag tror att vi måste göra mer. Hur vill regeringen agera så att elever tidigt får koll på arbetsmarknaden och hur det faktiska yrkeslivet ser ut?

Anf. 64 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S):

Fru talman! Det är en viktig fråga. Vi måste ha mer samarbete mellan näringsliv och det offentliga när det gäller utbildningar. När industri och näringsliv är involverade, öppnar sina verksamheter och jobbar nära studie- och yrkesvägledare ser vi resultat. Marknadsföringen av till exempel teknikcollege måste också vara långsiktig.

I förrgår var jag i Lindesberg i Örebro län, och där hade man samma dag beslutat att åter starta ett teknikcollege med industrin för att locka fler unga människor till industrin.

Det går alltså, men då vi måste jobba mer ihop.

Regeringens inställning till regelverket för arbetskraftsinvandring

Anf. 65 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD):

Fru talman! Jag har en fråga till näringsminister Mikael Damberg.

För tre dagar publicerades en debattartikel där LO:s ordförande och *socialdemokraten* Mikael Damberg redogjorde för att de vill förändra regelverket för arbetskraftsinvandring. Samma utspel gjorde Socialdemokraterna i valrörelsen 2014, men det drogs snabbt tillbaka när Miljöpartiet protesterade. Även denna gång har Miljöpartiet varit minst sagt skeptiska.

Mina frågor till *näringsminister* Mikael Damberg är: Vad är regeringens inställning till reglerna för arbetskraftsinvandring? Behöver de förändras och i så fall hur?

Anf. 66 Närings- och innovationsminister MIKAEL
DAMBERG (S):

Fru talman! Regeringen har inte ändrat uppfattning. Regeringen utgår från den överenskommelse som de borgerliga partierna slöt med Miljöpartiet, och den ligger som grund för arbetet.

Som vi vet har partier ibland kongresser, stämmor och liknande, och inför vår har vi lanserat ett förslag som går ut på att vi vill förändra denna lagstiftning. Socialdemokraterna tycker att det är fel att behandla alla som söker jobb i Sverige och vill komma som arbetskraftsinvandrare på exakt samma sätt oavsett om de är städare eller ingenjörer. Vi tycker inte att det fungerar i dag.

Regeringen har gjort flera insatser för att underlätta arbetskraftsinvandring för högspecialiserad arbetskraft. Vi har till exempel tittat över de olyckliga reglerna som gör det omöjligt att rätta felaktigheter. Det har kommit ett sådant förslag. Regeringen tittar också på ytterligare insatser för att göra det lättare.

Vi har också gjort stora insatser för att motverka fusk och skapa ordning och reda i de sektorer där man har haft stora problem, inte minst med väldigt låga löner.

Anf. 67 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD):

Fru talman! Ska jag tolka näringsministerns svar som att debattartikeln mer ska ses som ett inlägg i kommande valrörelse och att detta inte är något som näringsministern har för avsikt att genomföra?

Redan i dag finns det ju en majoritet i kammaren för att få igenom, med väl avvägda förslag, en förändring av regelverket för arbetskraftsinvandring.

Menar näringsministern allvar, eller är det bara tom retorik inför valrörelsen?

Förutsättningarna för Socialdemokraterna att genomföra detta efter ett val och utan den konstellation som i dag skulle bilda en majoritet finns ju inte.

Anf. 68 Närings- och innovationsminister MIKAEL
DAMBERG (S):

Fru talman! Hur mandatfördelningen ser ut efter nästa val vet vi först då.

I artikeln står det klart och tydligt att det är ett förslag till den socialdemokratiska kongressen. Jag tänker inte föregå vår kongress beslut i frågan; någon ordning får det vara. Men det är ett förslag från Socialdemokraterna som vi driver.

Regeringens politik är tydlig. Vi utgår från den överenskommelse som föreligger.

Vårt parti utvecklar dock sin politik inför valet och kommer att fortsätta att göra det.

Frågestund

Anf. 69 LOTTA OLSSON (M):

Fru talman! Min fråga går till försvarsminister Peter Hultqvist. Regeringen är och har varit tydlig med att man ser ett Natomedlemskap som problematiskt eftersom Sverige då gör sig mer beroende av andra länder och beroendet till USA ökar.

Nu förhandlar Sverige i stället ensamt med USA om vissa överenskommelser.

Anser försvarsministern att enskilda avtal på försvarsområdet mellan USA och Sverige gör oss mindre beroende av USA än ett Natomedlemskap?

Anf. 70 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Fru talman! Frågeställaren har fel i analysen av varför vi är emot ett Natomedlemskap. Låt mig därför börja med att korrigera henne.

Det handlar om ett ställningstagande utifrån vår geopolitiska realitet där två militärt alliansfria länder ligger bredvid varandra och Finland har en lång gräns mot Ryssland, vad som kan hända vi denna gräns och en bedömning av ett framtida spänningsläge om vi förändrar vår säkerhetspolitiska doktrin.

Vi är dock mycket positiva till samarbete med andra länder och ingår därför bilaterala och multilaterala avtal och är aktiva inom Natos partnerskap. I den strategin ingår också ett samarbete med USA, vilket är gammalt för svensk del, framför allt på materielområdet. Det är alltså ingen nyhet.

Anf. 71 LOTTA OLSSON (M):

Fru talman! När man går till en förhandling är det alltid lättare om styrkeförhållandet är något så när lika eller om man i alla fall inte är i underläge.

Jag undrar om försvarsministern kan se det som en risk. Vi är ett relativt litet land som kommer att förhandla ensamt med ett rätt så stort land, även om det finns andra länder inblandade. Vi har dessutom påtagit oss ett ökat ansvar för Finland.

Anf. 72 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Fru talman! Jag ser inte det problem som frågeställaren pekar på.

Vi har gjort upp om samverkan eller interoperabilitet, övningsverksamhet, materiel, forskning och internationella operationer. Det man gör konkret är att man gör upp projekt för projekt. Jag ser inte det behov som redovisas här.

Jag tycker att vi har valt en bra strategi, som jag har uppfattat hade förankring hos både Försvarsberedningen och den 70-procentiga majoritet som fanns i riksdagen vid inriktningsbeslutet.

Anf. 73 PETER PERSSON (S):

Fru talman! Min fråga går till statsrådet Bolund.

Enligt min uppfattning är det rimligt att vi går mot ett alltmer kontantlöst samhälle, men med den accelererande hastighet med vilken detta sker i dag är det många människor som inte kan hantera sin situation. Äldre känner otrygghet inför att hantera ett kort, och man murar igen bankomater och stänger servicen i bankkontor. Som Per Åsling påpekade tidigare är detta en allvarlig fråga för många i vårt land.

Jag vill fråga: Tycker du att den hastighet med vilken detta sker är rimlig? Tycker du att det är riktigt att vi måste betala för att växla in pengar i banken?

Anf. 74 Statsrådet PER BOLUND (MP):

Fru talman! Tack, Peter Persson, för en viktig fråga! Vi har redan debatterat den här i dag, men jag debatterar gärna vidare, då den är angelägen för många människor.

Jag kan börja med att säga att ryktet om kontanternas död är rejält överdrivet i debatten. Riksbanken håller just nu på att ge ut en ny serie sedlar och mynt, och detta visar med önskvärd tydlighet att kontanter kommer att finnas i våra samhällen under lång tid framöver.

Regeringen gör dessutom insatser för att det ska finnas möjlighet att själv välja hur man sköter sin ekonomi. Det gör vi genom dialog med bankerna, där vi sätter press på dem, genom Riksbanksutredningen, där vi nu tittar på ett lagförslag om dessa frågor, och genom betaltjänstombud.

Vi vill göra det möjligt för människor att själva välja hur de sköter sin ekonomi, men i slutändan är detta en fråga för finansmarknadernas aktörer. Det är bankerna som har i uppdrag att se till att betalningssystemet fungerar i relation till kunderna, och det är de som sätter villkoren för användningen av kontanter. Detta är inte ett område där regeringen går in och reglerar. Vi brukar inte ha en sådan tendens att reglera marknader. Det vi tittar på nu är till exempel Riksbankens roll.

Anf. 75 PETER PERSSON (S):

Fru talman! Jag tror att det finns en djup upprördhet över att de fyra storbankerna, som tillsammans tjänar 100 miljarder, nu slår sönder spargrisarna. En gång gick man stolt med spargrisen till banken, och man noterade antal kronor. Nu när elvaåringen kommer dit säger en av bankerna: Du får lämna 7 procent till mig. En annan bank säger: Du får lämna 100 kronor till mig.

Är detta rimligt, Bolund?

Anf. 76 Statsrådet PER BOLUND (MP):

Fru talman! Vår syn är att det är bankerna som har huvudansvaret för att se till att kontantförsörjningen fungerar. Det är de som har i uppdrag att se till att kunderna är nöjda, så som det ser ut på många marknader.

Vi håller nu, genom Riksbanksutredningen, på att se hur fördelningen av ansvar ska se ut i framtiden och hur vi kan reglera denna fråga. Det är

lätt att konstatera problemen, men däremot är det svårare att komma med förslag på åtgärder.

Man har till exempel förslagit lagstiftning. Vi ser att Norge har en liknande lagstiftning, men det verkar inte ge särskilt stora effekter där. Även där läggs bankkontor ned, och kontantlösa kontor ökar.

Vi behöver utreda denna fråga vidare.

Internetleverantörers ansvar för att bekämpa piratkopiering

Anf. 77 JOSEF FRANSSON (SD):

Fru talman! Jag har en fråga till närings- och innovationsminister Mikael Damberg.

I dagarna föll en dom i Patent- och marknadsöverdomstolen som kortfattat betyder att internetleverantörer, trots att de bara tillhandahåller en datatransporttjänst, kan drabbas av sanktioner om de inte blockerar kundernas möjlighet att besöka vissa webbsidor. I den aktuella domen gäller det sidorna The Pirate Bay och Swefilmer.

Man behöver inte ifrågasätta upphovsrätten som sådan för att problematisera denna dom – det är i alla fall min uppfattning.

Min fråga lyder: Ligger denna dom i linje med regeringens politik, eller är man rent av beredd att se över lagstiftningen i denna principiellt mycket viktiga fråga?

Anf. 78 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S):

Fru talman! Tack för frågan!

Som vi vet är det vi som stiftar lagar, och vi ska inte ha uppfattningar om exakt hur lagar tolkas utan snarare diskutera ny lagstiftning.

Jag kan konstatera att detta har varit en fråga under en längre tid, och det har varit en osäkerhet kring hur domstolsväsendet kommer att tolka frågan, eftersom det har funnits förbud och även polisiära åtgärder mot denna typ av verksamhet. Verksamheten har bedömts som olaglig, men man har inte kommit åt den.

Nu kom ett domslut som säger att också leverantörerna, i det här fallet, har ett ansvar att agera för att bekämpa den här typen av piracy.

Det är viktigt att se att denna fråga är större. Den har ett näringspolitiskt perspektiv som handlar om att konstutövare, ip-rättighetsägare och många inom den digitala ekonomin har rätt att få betalt för det jobb de utför.

Jag uppfattar att domstolarna har tagit ställning för att det är en viktig princip att man ska kunna upprätthålla lagstiftningen också i den digitala världen.

Anf. 79 JOSEF FRANSSON (SD):

Fru talman! Förutom att domen, i alla fall enligt min bedömning, sannolikt kommer att bli helt verkningslös när det gäller illegal fildelning kan man skjuta in sig på principen här. Det är den jag är ute efter.

Jag är lite orolig för att vi öppnar Pandoras ask om vi inte förhåller oss principiellt till censur av internet. Vad kommer nästa gång? Är det en sida som sprider fake news eller något annat som den sittande makten anser misshagligt som kommer att hamna i skottgluggen?

Anf. 80 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S):

Fru talman! I den digitala tiden är det viktigt att se att vi har stora ekonomiska intressen inom svenskt näringsliv, där många av våra bolag i dag utvecklar digitala verktyg – musik, kultur, dataspel eller andra tjänster på nätet. Det är rimligt att dessa företag får betalt och att deras rättigheter försvaras också i den digitala världen.

Vi ser att det finns inte bara illegala utan också legala fildelningsmöjligheter. Förhoppningsvis kan de få ytterligare uppsving efter denna dom.

Regeringens flygstrategi och de regionala flygplatserna

Anf. 81 RIKARD LARSSON (S):

Fru talman! Jag vill ställa en fråga till infrastrukturminister Anna Johansson.

För ett par veckor sedan presenterade regeringen en svensk flygstrategi – en väldigt välkommen strategi, som bland annat denna kammare har efterlyst ett tag. Som jag har förstått det är det den första svenska samlade flygstrategin.

Flera punkter i strategin är oerhört viktiga när man tittar på flygets utmaningar. Det handlar om sociala villkor, flygets miljöpåverkan med mera. Där finns också en punkt som handlar om hur hela vårt land ska kunna leva och om tillgängligheten. Det gäller de regionala flygplatserna.

Runt om i vårt land är de regionala flygplatserna hårt pressade av underskott i verksamheten och av ett EU-regelverk som säger att man inte ska stödja dem med offentliga medel.

Min fråga blir därför: Hur tänker regeringen arbeta med de regionala flygplatserna utifrån den antagna flygstrategin?

Anf. 82 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S):

Fru talman! Tack för frågan, Rikard Larsson!

Det är en viktig milstolpe att vi har tagit fram denna flygstrategi, som försöker fånga både flygets fördelar och dess lite mer problematiska sidor i en samlad produkt, där vi skapar en plattform att arbeta vidare från tillsammans med branscher, regionala företrädare och många andra.

När det gäller de regionala flygplatserna utgör dessa ett oerhört viktigt basutbud för tillgängligheten i hela vårt land, samtidigt som det är problematiskt hur man ska förhålla sig till de lagstiftningar och regelverk som finns, inte minst på EU-nivå.

Regeringen har för avsikt att se över både hur vi ger statliga och andra offentliga stöd till flygplatserna och hur vi ska förhålla oss till nätverket som sådant. Har vi rätt antal? Är det på rätt premisser, så att vi kan säkerställa en långsiktig och stabil stödform för de regionala flygplatserna? Dessa utgör en viktig ryggrad.

Anf. 83 RIKARD LARSSON (S):

Fru talman! Jag tackar för det svaret. De flygplan som lyfter från de regionala flygplatserna ska ju flyga någonstans. Ofta flyger de till Arlanda. Arlanda tas också upp i strategin, och det resoneras om ett Arlandaråd.

Frågestund

Anf. 84 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S):

Fru talman! Tanken med att vi lyfter fram just Arlanda är att Arlanda har en särskild nationell betydelse som huvudstadsflygplats och som nav för mycket av den övriga flygtrafiken i Sverige. Arlanda är också en transferflygplats som vi tror kan utvecklas och skapa större möjligheter både för Stockholm som huvudstad och för övriga regioner i Sverige. Vi tror att fler aktörer behöver finnas med för att utveckla Arlanda till en hubb i Skandinavien och stärka svensk konkurrenskraft.

Skatternas konsekvenser för företagen

Anf. 85 CECILIE TENFJORD-TOFTBY (M):

Fru talman! Jag riktar min fråga till statsrådet Mikael Damberg.

Att skattetrycket kan jaga företag ur landet vet vi. Trots detta fortsätter den rödgröna regeringen att försämra genom att avisera flygskatt, kilometriskatt, entreprenörskatt och bankskatt. Detta får självklart negativa konsekvenser för företagens vilja att stanna kvar i landet, något som i förlängningen urholkar vår ekonomi och tillväxt och skadar välfärden.

I början av februari kom beskedet att SAS, som svenska staten är delägare i, flyttar delar av sin verksamhet utomlands. Motivet är bland annat det skadliga skattetrycket.

Min fråga till näringsminister Mikael Damberg blir då: Hur ser Mikael Damberg, som representant för SAS ägare, på att det egna bolaget med tydliga signaler om att skattetrycket i Sverige är för högt väljer att flytta delar av sin verksamhet utomlands?

Anf. 86 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S):

Fru talman! Jag ska först säga någonting om verkligheten. Vi har en mycket stark tillväxt i Sverige – starkare än den är i nästan något annat europeiskt land. Det har skapat 150 000 nya jobb i ekonomin, så att det är fler människor som går till jobbet, och arbetslösheten sjunker. Vi ser att tillväxten i dag drivs inte bara av ekonomisk konsumtion här hemma och bostadsbyggande utan också av näringslivets investeringar som ökar. Det om någonting brukar vara ett tecken på att det finns både framtidstro och att man vill göra investeringar i Sverige för att skapa fler jobb.

När det gäller frågan om SAS och flygbranschen togs flygbranschen upp här tidigare. Det är lite förvånande om vi på fullt allvar i denna kammar säger att det inte finns problem med social dumpning i flygindustrin i dag. Personal kan drabbas av det, men vissa länder jobbar också med mycket aggressiva skatteupplägg för att snedvrیدا konkurrensen. Det är någonting som vi tar upp i den flygstrategi som diskuterades här förut.

Återigen verkar Moderaterna inte vara så angelägna om att försvara vare sig skattebaser eller sociala villkor.

(Applåder)

Anf. 87 CECILIE TENFJORD-TOFTBY (M):

Fru talman! Just med den verklighetsbeskrivning som ministern just gav oss undrar jag hur han ser på att SAS, delägt av svenska staten, faktiskt väljer att flytta delar av sin verksamhet utomlands med skattetrycket som motiv.

World Economic Forum har rankat Sverige högt, men med ett undantag – det höga skattetrycket måste åtgärdas.

Därför undrar jag fortfarande: Hur ser Mikael Damberg, som representant för ägarna, på att SAS väljer att flytta delar av sin verksamhet utomlands?

Anf. 88 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S):

Fru talman! Vi ser att de investeringar som krävs för att hålla uppe tillväxten kommer att kräva även offentliga investeringar i utbildningssystem, i matchning, som vi talade om tidigare, och i fortsatta investeringar i bostadsbyggande. Det är sådant som kostar pengar. Då krävs det skatteintäkter om man ska ha råd att göra dessa investeringar, annars bromsar tillväxten i ekonomin.

När det gäller SAS kan vi inte, med ett ägande på 17,2 procent, eller ska avgöra hur SAS organiserar sin verksamhet. Jag kan bara konstatera att SAS i dag i 40 procent av flygningarna flyger vinge mot vinge med Norwegian, som inte har några sjysta avtal.

Nedmonteringen av kopparnätet

Anf. 89 MAGNUS OSCARSSON (KD):

Fru talman! Jag vill ställa min fråga till näringsministern.

Just nu pågår en nedmontering av telefonnätet som vi aldrig sett maken till i vårt land. Kopparledningarna som används i bredband klipps bort. Kvar står människor i vissa fall utan vare sig telefonkontakt eller bredbandskontakt som fungerar. Många företag hör av sig och är jätteoroliga. Hur ska det funka framöver? Människor känner sig mycket maktlösa.

Signalen blir mycket tydlig från Stockholm: Nedmonteringen av landsbygden är i full gång.

Min fråga till näringsministern blir: Hur tänker ministern i fråga om detta?

Anf. 90 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S):

Fru talman! Jag tackar Magnus Oscarsson för frågan, som vi har debatterat ett par tre gånger tidigare. Jag debatterar den gärna igen, eftersom den är viktig.

Jag kan konstatera att denna nedmontering av kopparnätet påbörjades för många år sedan. Processen startade under den borgerliga regeringstiden. Ni var mycket tydliga med att detta skulle fullföljas.

Nu har vi en diskussion där vi måste titta på två saker. Regeringen gör flera saker. Det första är att vi bygger ut fiber i en mycket hög takt. Vi dubblar egentligen anslaget till fiberutbyggnaden i hela Sverige. Det är en

enormt viktig infrastruktur för framtiden. Vi ser också en teknisk utveckling, som vi också har diskuterat förut, där de mobila lösningarna blir allt bättre. I många fall kan det vara så att de mobila lösningarna är bättre än de gamla lösningarna. Men på alla ställen är det inte så, och då är det mycket viktigt att inte minst Post- och telestyrelsen kan agera och agerar för att skydda konsumenter med den lagstiftning som vi har.

Anf. 91 MAGNUS OSCARSSON (KD):

Fru talman! Jag tackar näringsministern för svaret. Från norr till söder drabbas människor på ett otroligt sätt. Jag har läst att det i till exempel Luleå är 30 byar som drabbas och i övre Kalix 14 byar. Det sker även i Västervik och över hela Sverige.

Varför kan ministern inte tillkalla Telia och tala med dem och säga: Vänta med klippningen av kopparnätet tills det finns goda alternativ.

Det är detta som människor på landsbygden säger när jag möter dem.

Anf. 92 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S):

Fru talman! Den stora frågan är väl varför den borgerliga regeringen inte gjorde det under åtta år när denna klippning av koppartråden började. Det är den enkla frågan.

Jag är mycket tydlig mot Telia med att de måste ha en tydlig information, de måste ha alternativ och det måste finnas mobila lösningar. Ytterst är det Post- och telestyrelsen som har ett ansvar för att alla medborgare i detta land har en digital uppkoppling. I fråga om detta har regeringen lämnat besked om att vi kommer att titta på om vi inte ska garantera mer kontakt och överföring till människor som en minsta gemensam nämnare. Denna utredning kommer snart.

Europaparlamentets förslag om en gemensam försvarspolitik

Anf. 93 ROGER RICHTOFF (SD):

Fru talman! Jag har en fråga till försvarsministern som gäller att Europaparlamentet har antagit texter om genomförande av en gemensam säkerhets- och försvarspolitik och om en europeisk försvarsunion.

Av dessa texter framgår det att man bland annat kraftfullt vill införa en gemensam försvarsindustri och gemensamma upphandlingar av försvarsmateriel. Detta väcker en oro hos mig om vart detta är på väg.

Jag skulle därför uppskatta om försvarsministern kan kommentera dessa antagna texter. Vilken tyngd ska man lägga i fråga om dessa?

Anf. 94 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Fru talman! Jag tackar för frågan. Detta är naturligtvis mycket intressanta frågor. Det som försvarsministrarna i EU är överens om är att vi på EU-nivå ska förbättra vårt stöd till de missioner som vi har i Afrika och att vi ska ha en bättre ledning för denna verksamhet. Vi är överens om att samarbeta med Nato när det gäller cyber och hybrid. Vi är överens om att Nato och EU inte ska överlappa varandras funktioner. Vi är också överens om att samarbetet självklart är mellanstatligt. Det är alltså upp till varje stat att bidra utifrån vad man anser är rimligt i olika sammanhang.

Det försvarsindustrisamarbete som finns bygger också på mellanstatlighet. Från svensk sida har vi varit mycket tydliga med att vi, utifrån den militära alliansfrihet som vi har, anser att det är oerhört viktigt att det är mellanstatligt.

Anf. 95 ROGER RICHTOFF (SD):

Fru talman! Jag skjuter in en snabb fråga till.

Värnpliktens återinförande ger enligt en utredning kanske 4 000 inkallade eller krigsplacerade. Man kallar in fler, men man kommer att använda kanske 4 000 – med en stegring. Det är en siffra som enligt min uppfattning skulle vara ett första steg, och det kommer inte heller att räcka till – som man sa förr – avkastning till hemvärnsförband och andra civila funktioner för krigsplaceringar. Jag skulle gärna vilja att försvarsministern gav en kommentar till detta.

Anf. 96 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Fru talman! Jag tackar även för denna fråga.

Genom att föra in ett värnpliktsmoment i personalförsörjningen skapar man ju ett bredare underlag för rekrytering till bland annat frivilligorganisationer. Jag tror att hemvärnets nationella skyddsstyrkor kommer att ha stor nytta av ett värnpliktsystem i Sverige, i kombination med det professionella försvaret.

Hållbara förutsättningar för svensk turist- och besöksnäring

Anf. 97 ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S):

Fru talman! Det går bra för svensk turism. Det märks inte minst nu i sportlovstider i Åre, där jag bor. Jag skulle gärna vilja nämna något som näringsministern sa i förra veckan när han tillsammans med statsministern besökte oss i Jämtlandsfjällen, nämligen att han hade sin bästa dag på jobbet.

För att besöksnäringen ska fungera behövs det olika typer av åtgärder i både stort och smått. En del av det ansvaret har staten, och då tänker jag kanske speciellt på de statliga leder som finns över hela fjällvärlden. Vi ser just nu en fantastisk ökning av besökare som vill vandra, gå på tur och köra skoter på dessa leder – och samtidigt ser vi att lederna har stora behov av åtgärder. När vi ändå talar om hållbarhet kan jag ta upp att SJ i går kom med det glädjande beskedet att man tänker satsa och rusta upp nattågen.

Min fråga till närings- och innovationsminister Mikael Damberg är på vilket sätt regeringen arbetar för att skapa hållbara förutsättningar för turist- och besöksnäringen att växa och skapa fler arbetstillfällen.

Anf. 98 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S):

Fru talman! Jag tackar för besöket, Anna-Caren Säterberg; det var jätteroligt. Det var sol och enormt vackert, och jag och statsministern fick åka skoter. Det var väldigt roligt!

När man är i fjällen kan man förstå hur attraktivt det är både för turister i Sverige och för allt fler internationella turister som vill uppleva den unika naturmiljön. Regeringen har sagt att den vill jobba med lederna, både

vandringslederna och skoterlederna, för att se om vi inte kan rusta upp dem. Kan vi få dem att fungera, både för att skydda naturmiljön och för att göra dem bättre för turisterna? Jag tror att det finns en enorm potential för den gröna turismen att växa – inte minst kopplat till våra nationalparker, som är en unik tillgång i vårt land.

Det vi gör i övrigt är att jobba mycket med marknadsföring av Sverige. Vi har gett Visit Sweden 110 miljoner kronor extra för att marknadsföra Sverige, framför allt på marknader långt bort. Vi jobbar med destinationsutveckling, och vi jobbar med dialogforum där jag samlar hela besöksnäringen. Vi har också tillsatt en utredning för att ta ett helhetsgrepp om besöksnäringens utveckling.

Anf. 99 ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S):

Fru talman! Tack för svaret, näringsministern! Det är skönt att höra från en regering som verkligen vill jobba med att främja turism.

En annan fråga jag har handlar om att det i besöksnäringen finns otroligt många små företag. När man träffar dem tar de oftast upp frågan om regelförenkling. Jag skulle vilja att näringsministern kanske nämnde något om regelförenkling just kopplat till företag i besöksnäringen.

Anf. 100 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S):

Fru talman! På 30 sekunder hinner jag säga följande: En av de största näringarna som har stora problem med regler och många tillstånd är restaurangbranschen, och den är en viktig del av besöksnäringen. Där har regeringen gått in i ett samarbetsprojekt med SKL med målet att minst hälften av restaurangföretagarna i Sverige redan 2017 ska kunna både starta och driva sin verksamhet digitalt, med egentligen en enda ingång till regeringen och det nationella. Vi hoppas också kunna rensa upp lite i både lokala och regionala regelverk så att detta kan vara ett sätt att genom digitalisering förenkla för företagen.

Företagsklimatet i Sverige

Anf. 101 ANETTE ÅKESSON (M):

Fru talman! För två veckor sedan ställde jag en skriftlig fråga till näringsministern med anledning av att det delvis statliga bolaget SAS flyttar delar av sin flygplansflotta utomlands. I dag fick vi också reda på att Spotify förlägger 1 000 jobb till USA.

Näringsministerns svar på min skriftliga fråga visar tyvärr att regeringen inte verkar ta utflyttningen på särskilt stort ansvar. Att säga att man anser att ett gott företagsklimat är avgörande är verkligen inte detsamma som att agera för det – tvärtom. De insatser regeringen har genomfört hjälper uppenbarligen inte; jobben flyttar bevisligen ut. De kommande höjda skatterna på arbete och transporter samt hot om vinsttak bidrar inte heller direkt konstruktivt när det gäller att ta företagen på allvar och bevara jobben i Sverige.

Jag undrar varför regeringen inte tar signalerna från näringslivet på allvar.

Anf. 102 Närings- och innovationsminister MIKAEL
DAMBERG (S):

Fru talman! Jag tackar för frågan eftersom jag nu får möjlighet att debattera detta ytterligare.

Vi kan se på verkligheten, som ju är Moderaternas största fiende i den här diskussionen. Man försöker hävda att Sverige har ett väldigt dåligt företagsklimat, att inga företag vill göra investeringar och att det finns en stor osäkerhet inför framtiden – i ett läge där Sverige egentligen toppar nästan alla internationella rankingar av både företagsklimat och innovationskraft.

Vi ser det på tillväxtligan i Europa, där vi i dag leder och driver tillväxten i Europa på ett sätt som få andra rika europeiska länder gör. Dessutom ser vi att företag har framtidstro och gör stora investeringar. Vi ser också allt fler företag som flyttar hem verksamhet till Sverige. Det är företag som tidigare flyttade ut till Kina, Indien eller andra länder och nu flyttar hem produktion till Sverige.

Det svåra problemet med att ta SAS som exempel är att Moderaterna på något sätt urskuldar social dumpning eller detta att jobba aggressivt med skatteupplägg för att locka företag mellan europeiska länder. Är det Moderaternas besked att det är ett bra upplägg för framtiden i Europa?

Anf. 103 ANETTE ÅKESSON (M):

Fru talman! Tack för svaret, näringsministern! Det går bra för Sverige nu, ja. Det är tack vare alliansreformer.

Vad gäller framtiden kommer det dock varningar från olika håll. Vi har ökande inkomstklyftor och en allt större tudelning av arbetsmarknaden. Vi tappar också fart inom digitaliseringen jämfört med andra länder. Att inte ta signalerna från näringslivet på allvar kan innebära att regeringen inte har en korrekt verklighetsuppfattning och därför inte lägger fram åtgärdsförslag som löser de faktiska problemen. Är inte jobben i Sverige viktiga?

Anf. 104 Närings- och innovationsminister MIKAEL
DAMBERG (S):

Fru talman! Det finns ingenting som är viktigare än jobben i Sverige. Det är därför arbetslösheten sjunker och sysselsättningen ökar.

Vi fick statistik i dag på att bostadsbyggandet har ökat med 36 procent jämfört med förra året. Det är exakt den typen av investeringar vi behöver om företagen ska våga satsa här. Vi behöver fortsätta satsa på underhåll, göra investeringar i infrastruktur och satsa på bostadsbyggande. Vi behöver också göra en stor satsning på forsknings- och utbildningssystem. Det är nämligen detta som hindrar företag att göra ytterligare investeringar i Sverige. Dessa investeringar går före stora skattesänkningar. Det är det skifte i politiken som vi har genomfört, och det verkar gå väldigt bra.

Godspropositionen och åkerinäringen

Anf. 105 LEIF PETTERSSON (S):

Fru talman! Min fråga går till infrastrukturminister Anna Johansson.

Jag tror att det i dag finns många företag runt om i Sverige, framför allt åkeriföretag, som har anledning att fira. De har anledning att köpa tårta att

Frågestund

bjuda sina anställda på, för i dag har regeringen fattat beslut om att lägga fram en godsproposition där frågan om 74-tonslastbilar ingår. Det är naturligtvis välkommet, inte minst från de industrier som finns där uppe där jag kommer ifrån, det vill säga skogsindustrin. Det är också välkommet från andra håll.

Jag vill fråga infrastrukturministern hur hon ser på regeringens politik för att främja svensk åkerinäring och hur 74-tonslastbilarna ingår i det arbetet.

Anf. 106 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S):

Fru talman! Jag tackar Leif Pettersson för frågan.

Detta är en del av en helhetspolitik. Jag kan börja med att säga att vi har för avsikt att under året ta fram en godsstrategi där vi tar ett större helhetsgrepp om hur godsflöden ser ut, hur behov i olika delar av näringslivet ser ut och hur vi ska säkerställa att inte bara vår oerhört viktiga exportindustri utan även distributionen av matvaror och annat i våra städer fungerar på ett bra sätt samt hur vi kan understödja en sådan utveckling.

Samtidigt ser vi att vi har stora problem med sociala villkor i transportnäringen. Vi tror att vi genom att ställa rätt krav och underlätta för seriösa aktörer att hävda sig och få bättre konkurrensvillkor minimerar risken att oseriösa aktörer tar en allt större del av marknaden. Jag tycker också att det är rimligt att se den reform vi i dag presenterar som ett sätt – förutom alla andra positiva aspekter av frågan – att stärka den seriösa delen av åkerinäringen.

Anf. 107 LEIF PETERSSON (S):

Fru talman! Vi hörde tidigare under frågestunden en del invändningar mot reformen, kan man väl säga. Nu tror jag att det är viktigt att konstatera att vi måste ha vägar som håller för trafik med tyngre lastbilar, och därför är det kanske bra att man skyndade lagom fort med just den biten.

Hur tänker regeringen, i ett längre perspektiv, att det här kommer att utvecklas i framtiden?

Anf. 108 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S):

Fru talman! Vi ska säkerställa att vi inte får en överflyttning av gods från järnväg och sjöfart till lastbil på väg av utrymmesskäl men framför allt av klimatskäl. Samtidigt ska vi se till att varje del av transportsystemet är så effektiv och klimatsmart som möjligt och därför effektivisera till exempel lastbilstrafiken, vilket vi gör med den här reformen.

När det gäller hur framtiden ser ut bör man rimligen utgå från hur det här fungerar. Trafikverket kommer fortsätta att arbeta med den här frågan, och jag är säker på att det kommer att bli jättebra.

Zonförbud som en åtgärd för ökad trygghet

Anf. 109 LARS HJÄLMERED (M):

Fru talman! Otryggheten breder ut sig i Sverige. Vi vet att var tredje kvinna känner sig otrygg i sitt eget bostadsområde, och det finns områden där kriminella gäng regerar och människor är oroliga över att anmäla brott eller att vittna. Samtidigt har vi en polis som går på knäna och lider under

ett svagt ledarskap. Moderaterna vill möta detta med 2 000 fler poliser, med att ge poliserna bättre betalt och med att skärpa straffen. I vår budget lägger vi tio gånger så mycket nya pengar som regeringen på polisen.

Polisen kan i dag avvisa personer från en plats men inte förbjuda dem från att vara på just den platsen. Vi tycker att polisen ska ha tillgång till det verktyg som kallas för zonförbud. Det är ett förslag som har mottagits väl av poliser och polischefer i städer som Göteborg och Malmö.

Mina frågor till statsrådet Damberg är: Varför lovar inte regeringen några nya poliser? Varför säger man nej till att polisen ska kunna få använda verktyget zonförbud?

Anf. 110 Närings- och innovationsminister MIKAEL
DAMBERG (S):

Fru talman! Det är otroligt viktigt att ta den här oron och osäkerheten på allvar. Det är därför regeringen också gör kraftiga satsningar på polisen – bygger ut polisutbildningen och ser till att fler poliser kommer till de mest brottsutsatta områdena. Vi har ett helt paket med skärpningar av straff för att komma åt framför allt den organiserade brottsligheten som driver mycket av den här grova kriminella verksamheten och skapar mycket problem. Vi har också nya påföljder för unga förbrytare för att komma åt det här.

Vi gör alltså stora insatser, men det krävs också sociala insatser i de här bostadsområdena och på de här platserna. Därför gör vi stora investeringar i skolan och jobbpolitiken och allt som skapar både hopp och framtidstro.

Jag läste om det här förslaget, och det är kanske Anders Ygeman som helst bör kommentera det, men man kan säga att det är brottsligt att vara brottsling i Sverige. Säljer man knark ska man in i fängelse; man ska inte avvisas från platsen. Men det är klart att om polisen kommer med förslag är vi beredda att titta på dem.

Anf. 111 LARS HJÄLMERED (M):

Fru talman! I min egen hemstad Göteborg har vi stora problem med utbredd otrygghet och brottslighet i Nordstan. Vi vill möta detta med fler poliser som har bättre betalt och ge dem möjligheten med hårdare straff och också detta med zonförbud. Jag konstaterar att Socialdemokraterna lovar noll nya poliser och lokalt har föreslagit kulturprojekt.

Då vill jag fråga: Tror statsrådet Damberg att ett kulturprojekt råder bot på knarkhandel och gängkriminalitet i Nordstan och på andra ställen?

Anf. 112 Närings- och innovationsminister MIKAEL
DAMBERG (S):

Fru talman! Nej, det tror jag absolut inte. Men det vore kul om Moderaterna någon gång kunde prioritera ett kulturprojekt i Nordstan eller något av de utsatta bostadsområdena runt om i Sverige. Jag tror att det är viktigt att också jobba med utveckling av verksamhet som ger hopp och framtidstro och som visar att vi menar allvar med att vända en negativ utveckling. Men det kommer aldrig att gå att kompromissa om att poliserna måste finnas där när de behövs.

Vi bygger ut polisen och gör kraftiga satsningar. Bara häromdagen kom ny statistik som visar att polisen faktiskt levererar något mer, 9 procent, till åklagare.

(Applåder)

Värnandet av svenska försvars- och säkerhetsintressen

Anf. 113 KALLE OLSSON (S):

Fru talman! Jag vill rikta min fråga till försvarsminister Peter Hultqvist.

Gasledningsprojektet Nord Stream 2 har aktualiserat frågan om svenska försvars- och säkerhetsintressen i relation till lokalt och regionalt beslutsfattande. Jag tror att alla kan känna och se det orimliga i att kommunpolitiker runt om i landet på egen hand ska behöva fatta beslut som kan påverka vårt lands säkerhet. Ett kommunfullmäktige saknar de nödvändiga verktyg som krävs för att göra komplexa säkerhetspolitiska bedömningar.

Hur avser regeringen agera för att förstärka möjligheten att värna svenska försvars- och säkerhetsintressen?

Anf. 114 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Fru talman! Tack för frågan, Kalle Olsson! Det är klart att den svenska lagstiftningen i dag är för dålig och för svag. Det har jag sagt i många sammanhang. Det här måste naturligtvis åtgärdas. Just nu håller regeringen på att förbereda internt ett kommittédirektiv till en utredning som ska se över den här typen av problematik. Det syftar till att komma med förslag till regelförändringar och förändringar i lagstiftningen så småningom genom den här utredningen. Det är det som det hela går ut på.

Vi försöker göra det här på ett så seriöst och grundligt sätt som möjligt så att kommittédirektiven också ska ha rätt effekt och rätt ingångsvärden. Så fort som det här är klart ska vi återkomma, och sedan ska utredningen genomföras. När den är genomförd har vi ett underlag att ta ställning till.

Anf. 115 KALLE OLSSON (S):

Fru talman! Tack för svaret, försvarsministern! Innebär den här översynen som nu aviseras att man kommer att titta på skyddsvärd infrastruktur i vid mening? Vi vet inte om det i framtiden är en hamn, en fastighet eller någonting annat som kan komma i konflikt med nationella säkerhetsintressen.

Anf. 116 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Fru talman! Jag har svårt att redogöra för direktiven innan de är klara. Generellt kan man säga att sådant som hamnar, flygplatser, vägar, mark och förfogande och köp av den här typen av verksamhet är sådant som man bör se över. Sedan måste man titta på när privata intressen kolliderar med samhällsintressen.

När det gäller de grundläggande säkerhetsintressena kan det inte vara en lokal och regional fråga. Det måste vara en övergripande statlig fråga att ta ställning till, och det är det som den här utredningen syftar till.

Anf. 117 LOTTA FINSTORP (M):

Fru talman! Jag vill ställa en fråga till infrastrukturministern angående Ostlänken.

Många sörmlänningar och östgötar är undrande inför byggstarten av den så hett efterlängtrade Ostlänken. Arbetspendlingen ökar och trycket på den befintliga järnvägen är hård. Det är synnerligen trångt på spåren. Byggstarten har flyttats fram gång på gång genom åren, och när det nu ska ske tycks vara höljt i dunkel.

Kardonbanan, industrispåret i Norrköping, skulle ha påbörjats nu i vår, men i en SVT-intervju nyligen sa Trafikverkets nuvarande projektledare att det nog blir byggstart i höst. Men klartecken från regeringen saknas, och därför har ingen upphandling av bygget skett ännu.

Därför är min fråga till ministern: När kommer byggstarten av Ostlänken att ske, och för vilken tåghastighet ska banan byggas?

Anf. 118 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S):

Fru talman! Tack, Lotta Finstorp, för frågan! Det här är en oerhört viktig del av järnvägsnätet i Sverige. Den ligger med som en del av den gällande nationella planen som ju den tidigare regeringen fattade beslut om. Där finns beslut om att den här sträckan ska klara höghastighetstrafik. Det är också det som vi planerar för.

Jag skulle kunna skicka tillbaka frågan när det gäller Moderaternas syn på utbyggnaden av höghastighetståg i Sverige och Ostlänken. Jag har snarast hört signaler om att man gärna vill skjuta upp byggstarten för att i stället planera om för annan hastighet. Men det kan ni kanske ta internt.

Regeringens ambition är att byggstarten ligger fast. Vi ska naturligtvis göra allt vi kan för att se till att alla nödvändiga tillstånd och beslut är på plats så att det här viktiga bygget kan komma igång så fort som det bara går.

Anf. 119 LOTTA FINSTORP (M):

Fru talman! Det byggs många mil ny järnväg i Europa, och konkurrensen om byggarbetare, betongarbetare, maskinförare etcetera är enorm i hela Europa. Det krävs alltså framförhållning och framför allt stor kompetens hos Trafikverket vid upphandling.

Hur säkerställs upphandlingskompetensen till så omfattande objekt?

Anf. 120 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S):

Fru talman! Det är en grundkompetens i Trafikverket som ju är en av Sveriges största upphandlande myndigheter i termer av hur stora belopp man upphandlar för. Trafikverket har under flera år arbetat med att förbättra sin upphandlingskompetens och bli en verkligt professionell och duktig upphandlare. Det arbetet pågår inom myndigheten. Sedan är det klart att det alltid finns saker att förbättra, till exempel vilka sociala krav man ställer. Den här regeringen ställer betydligt högre krav på våra myndigheter när det gäller det än vad den tidigare gjorde.

Frågestund

Anf. 121 TREDJE VICE TALMANNEN:

Därmed är veckans frågestund avslutad. Jag tackar de statsråd och ledamöter som har deltagit.

§ 16 (forts. från § 14) **Transporter av frihetsberövade** (forts. JuU9)

Anf. 122 ANNIKA HIRVONEN FALK (MP):

Fru talman! Debatten om transporter av frihetsberövade fick pausa för en rafflande frågestund. Jag passar därför på att påminna kammaren om vilket spännande förslag det är som debatteras här i dag.

Förslaget i betänkandet går ut på att kammaren ska godkänna regeringens proposition om att införa nya bestämmelser om Kriminalvårdens rätt att utföra transporter av frihetsberövade personer åt andra myndigheter. Det handlar framför allt om att renodla och avlasta polisen, som i sitt uppdrag också transporterar frihetsberövade personer.

Förutom att det kommer att frigöra resurser för polisen innebär det att vi flyttar arbetsuppgiften till den myndighet i Sverige som jag tror är mest kompetent när det gäller att transportera personer som är frihetsberövade av olika skäl. Det kommer att leda till allmänna effektivitetsvinster och ett mycket tydligare verksamhetsansvar.

Vi har i dag personer som är frihetsberövade av många olika skäl. Det finns såklart personer som är misstänkta för och utreds för brott, personer som är dömda för brott, personer som ska tas i förvar av Migrationsverket men också personer som ska förflyttas för tvångsvård av olika slag. I debatten diskuterades det tidigare huruvida det här förslaget öppnar upp för att transportera olika kategorier av frihetsberövade tillsammans.

Regeringen har varit tydlig med att huvudregeln är att man inte ska transportera till exempel psykiskt sjuka tillsammans med dömda mördare. Den ordning som gäller redan i dag ska alltså ligga fast. Det förtydligas. Men precis som regeringen ser jag inte några skäl för att skriva in den typen av förbud i själva lagstiftningen.

Fru talman! Kriminalvården har redan bistått polisen med transporter av frihetsberövade. Det som har uppstått, inte minst genom JO:s granskning, är frågetecken om lagligheten i det förfarandet. Europakonventionen ställer höga krav på lagstöd vid frihetsberövande. Även transporter av personer som är frihetsberövade bör tydligt regleras i lag så att den myndighet som gör det också har stöd i lagen för det. Det är mycket klokt.

Tidigare i debatten diskuterade inte minst Vänsterpartiets företrädare lite allt möjligt som polisen behöver göra i dag. Det påstods att det finns en motsättning mellan att tala om renodling av arbetsuppgifter å ena sidan och att polisens arbetsuppgifter ökar å andra sidan. Men det är egentligen två helt skilda saker, fru talman. Det är en sak att polisen kanske får ökat antal arbetsuppgifter för att verkligheten förändras och för att vi har nya behov i samhället. Det står inte emot ambitionen att verksamheten samtidigt ska skötas så effektivt som möjligt. Om polisen inte är den som bäst utför en uppgift och vi har en annan myndighet som är bättre lämpad är det bara bra om den gör det, särskilt om polisen är ansträngd.

Fru talman! Jag vill passa på att korrigera ett påstående om gränskontrollerna som gjordes tidigare i debatten. Linda Snecker påstod att gränskontrollerna skulle strida mot asylrätten. Det stämmer inte. Gränskontrollerna är kontroller där människor som befinner sig på svensk mark behöver legitimera sig. Om dessa personer inte har uppehållsrätt i Sverige har de möjlighet att söka asyl vid de gränskontrollerna. Det sker också i dag.

Fru talman! Med det vill jag yrka bifall till justitieutskottets förslag i betänkandet och därmed till regeringens mycket lovvärda förslag.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 17.)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.25 på förslag av tredje vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 16.00, då votering skulle äga rum.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 16.00.

§ 17 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

SfU9 Riksrevisionens rapport om asylboenden
Kammaren biföll utskottets förslag.

SfU10 Riksrevisionens rapport om felaktiga utbetalningar inom socialförsäkringen
Kammaren biföll utskottets förslag.

FöU8 Riksrevisionens rapport om informationssäkerhetsarbete på nio myndigheter

Punkt 1 (Informationssäkerhetsarbete på myndigheter m.fl.)

1. utskottet
2. res. 1 (M)
3. res. 2 (SD)
4. res. 3 (V)
5. res. 4 (KD)

Förberedande votering 1:

- 17 för res. 3
- 12 för res. 4
- 266 avstod
- 54 frånvarande
- Kammaren biträdde res. 3.

Förberedande votering 2:

40 för res. 2

15 för res. 3

239 avstod

55 frånvarande

Kammaren biträdde res. 2.

Ulla Andersson (V) anmälde att hon avsett att rösta nej men markerats ha avstått från att rösta.

Amineh Kakabaveh (V) anmälde att hon avsett att rösta nej men markerats som frånvarande.

Förberedande votering 3:

75 för res. 1

40 för res. 2

180 avstod

54 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Huvudvotering:

152 för utskottet

74 för res. 1

69 avstod

54 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 99 S, 20 MP, 20 C, 13 L

För res. 1: 74 M

Avstod: 40 SD, 17 V, 12 KD

Frånvarande: 14 S, 10 M, 8 SD, 5 MP, 2 C, 4 V, 6 L, 4 KD, 1 -

Punkt 2 (Medborgarnas kunskap om it-säkerhet)

1. utskottet

2. res. 5 (M)

Votering:

221 för utskottet

74 för res. 5

54 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 99 S, 40 SD, 20 MP, 20 C, 17 V, 13 L, 12 KD

För res. 5: 74 M

Frånvarande: 14 S, 10 M, 8 SD, 5 MP, 2 C, 4 V, 6 L, 4 KD, 1 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

KU7 Stärkt meddelarskydd för privatanställda i offentligt finansierad verksamhet

Kammaren biföll utskottets förslag.

FiU15 Riksrevisionens rapport om granskningen av Årsredovisning för staten 2015

Kammaren biföll utskottets förslag.

JuU9 Transporter av frihetsberövade

Punkt 2 (Samtransporter)

1. utskottet

2. res. 1 (V)

Votering:

277 för utskottet

17 för res. 1

55 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 99 S, 73 M, 40 SD, 20 MP, 20 C, 13 L, 12 KD

För res. 1: 17 V

Frånvarande: 14 S, 11 M, 8 SD, 5 MP, 2 C, 4 V, 6 L, 4 KD, 1 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

§ 18 Bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Framställningar

2016/17:RB1 Årsredovisning för Sveriges riksbank för räkenskapsåret 2016

2016/17:RB2 Förslag till disposition av Riksbankens vinst för räkenskapsåret 2016 samt riksbanksfullmäktiges verksamhetsberättelse för 2016

Redogörelser

2016/17:RS2 Redogörelse för verksamheten inom Parlamentariska församlingen för Unionen för Medelhavet (PA-UfM) och den svenska PA-UfM-delegationens arbete under 2016

2016/17:RS3 Redogörelse för verksamheten inom Interparlamentariska unionen (IPU) och den svenska delegationens arbete under 2016

§ 19 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 15 februari

2016/17:312 Snabbspår för nyanlända

av *Ann-Charlotte Hammar Johnsson* (M)

till arbetsmarknads- och etableringsminister Ylva Johansson (S)

2016/17:313 Reglerna för SVT

av *Edward Riedl* (M)

till kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke (MP)

- 2016/17:314 SVT:s användning av licenspengar**
av *Edward Riedl* (M)
till kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke (MP)
- 2016/17:315 SVT:s sändningstillstånd**
av *Edward Riedl* (M)
till kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke (MP)
- 2016/17:316 Centralisering av journalister**
av *Edward Riedl* (M)
till kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke (MP)
- 2016/17:317 SVT:s närvaro på Facebook**
av *Edward Riedl* (M)
till kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke (MP)
- 2016/17:318 Public service och onlinetjänster**
av *Edward Riedl* (M)
till kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke (MP)
- 2016/17:319 Världens första feministiska regering**
av *Richard Jomshof* (SD)
till statsrådet Ann Linde (S)

§ 20 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 15 februari

- 2016/17:853 Valfrihet inom välfärden**
av *Lotta Finstorp* (M)
till närings- och innovationsminister Mikael Damberg (S)
- 2016/17:854 Kommunernas ansvar för personer som vistas olovligen i landet**
av *Johan Forssell* (M)
till statsrådet Åsa Regnér (S)

§ 21 Anmälan om skriftliga svar på frågor

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 15 februari

- 2016/17:794 Reformen för minskad arbetslöshet**
av *Fredrik Malm* (L)
till arbetsmarknads- och etableringsminister Ylva Johansson (S)
- 2016/17:795 Sysselsättningen bland äldre**
av *Lars-Arne Staxäng* (M)
till finansminister Magdalena Andersson (S)
- 2016/17:797 Lantmäteriet**
av *Hans Unander* (S)
till statsrådet Peter Eriksson (MP)

2016/17:800 Stödboende för ungdomar
av *Ann-Charlotte Hammar Johnsson* (M)
till statsrådet Åsa Regnér (S)

2016/17:796 Skattereduktion för löntagarnas avgifter
av *Mattias Jonsson* (S)
till finansminister Magdalena Andersson (S)

2016/17:798 Ökad rörlighet på bostadsmarknaden
av *Ewa Thalén Finné* (M)
till statsrådet Peter Eriksson (MP)

2016/17:802 Otydlighet i skollagen
av *Gunilla Nordgren* (M)
till utbildningsminister Gustav Fridolin (MP)

2016/17:799 Kösituationen på Sis
av *Elisabeth Svantesson* (M)
till statsrådet Åsa Regnér (S)

2016/17:807 Rättssäkerheten för skogsägare
av *Lars-Axel Nordell* (KD)
till miljöminister Karolina Skog (MP)

2016/17:805 Dopingjourens framtid
av *Saila Quicklund* (M)
till statsrådet Gabriel Wikström (S)

2016/17:813 Skärpta krav på återvinningsindustrin
av *Lars Tysklind* (L)
till miljöminister Karolina Skog (MP)

2016/17:812 Återuppbyggnaden av förstörda områden i Irak
av *Robert Halef* (KD)
till utrikesminister Margot Wallström (S)

2016/17:809 Grova kränkningar av de mänskliga rättigheterna
av *Birgitta Ohlsson* (L)
till utrikesminister Margot Wallström (S)

2016/17:810 Korruptionen i Rumänien
av *Birgitta Ohlsson* (L)
till statsrådet Ann Linde (S)

§ 22 Kammaren åtskildes kl. 16.06.

Sammanträdet leddes
av förste vice talmannen från dess början till ajourneringen kl. 13.52,
av tredje vice talmannen därefter till ajourneringen kl. 15.25 och
av förste vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

ANDERS NORIN

/Olof Pilo

Innehållsförteckning

§ 1 Justering av protokoll	1
§ 2 Avsigelser.....	1
§ 3 Anmälan om kompletteringsval	1
§ 4 Utökning av antalet suppleanter	2
§ 5 Val av extra suppleanter	2
§ 6 Anmälan om faktapromemorior	2
§ 7 Ärende för hänvisning till utskott	2
§ 8 Riksrevisionens rapport om asylboenden.....	3
Socialförsäkringsutskottets betänkande 2016/17:SfU9	3
(Beslut fattades under § 17.)	3
§ 9 Riksrevisionens rapport om felaktiga utbetalningar inom socialförsäkringen.....	3
Socialförsäkringsutskottets betänkande 2016/17:SfU10	3
Anf. 1 KERSTIN NILSSON (S)	3
Anf. 2 LINUS BYLUND (SD)	4
Anf. 3 ARON MODIG (KD)	6
(Beslut fattades under 17 §.)	7
§ 10 Riksrevisionens rapport om informationssäkerhetsarbete på nio myndigheter	7
Försvarsutskottets betänkande 2016/17:FöU8	7
Anf. 4 DAG KLACKENBERG (M)	7
Anf. 5 MIKAEL JANSSON (SD).....	9
Anf. 6 STIG HENRIKSSON (V).....	10
Anf. 7 MIKAEL OSCARSSON (KD)	12
Anf. 8 KALLE OLSSON (S)	13
Anf. 9 ANDERS SCHRÖDER (MP).....	14
Anf. 10 DANIEL BÄCKSTRÖM (C).....	15
Anf. 11 ROGER RICHTOFF (SD)	17
(Beslut fattades under § 17.)	17
§ 11 Stärkt meddelarskydd för privatanställda i offentligt finansierad verksamhet	18
Konstitutionsutskottets betänkande 2016/17:KU7	18
Anf. 12 VERONICA LINDHOLM (S).....	18
Anf. 13 MARIA ABRAHAMSSON (M).....	19
Anf. 14 AGNETA BÖRJESSON (MP)	20
Anf. 15 PER-INGVAR JOHNSON (C).....	21
Anf. 16 ALI ESBATI (V)	22
(Beslut fattades under § 17.)	24
§ 12 Riksrevisionens rapport om granskningen av Årsredovisning för staten 2015.....	24
Finansutskottets betänkande 2016/17:FiU15	24
(Beslut fattades under § 17.)	24
§ 13 Riksrevisionens rapport om skyddet för pensionssparare.....	24
Finansutskottets betänkande 2016/17:FiU16	24
(Beslut fattades under § 17.)	24
§ 14 Transporter av frihetsberövade	24

Justitiekammarens betänkande 2016/17:JuU9	24
Anf. 17 LINDA SNECKER (V).....	24
Anf. 18 PETER LÖBERG (S)	25
Anf. 19 LINDA SNECKER (V) replik.....	27
Anf. 20 PETER LÖBERG (S) replik	27
Anf. 21 LINDA SNECKER (V) replik.....	28
Anf. 22 PETER LÖBERG (S) replik	28
Anf. 23 ELLEN JUNTTI (M).....	29
(forts. § 16).....	30
Ajournering.....	30
Återupptaget sammanträde.....	30
§ 15 Frågestund.....	31
Anf. 24 TREDJE VICE TALMANNEN	31
<i>Återupptagna kontakter med Ryssland .....</i>	<i>31</i>
Anf. 25 HANS WALLMARK (M)	31
Anf. 26 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	31
Anf. 27 HANS WALLMARK (M)	32
Anf. 28 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	32
<i>Personer som fått avslag på asylansökan.....</i>	<i>32</i>
Anf. 29 MARKUS WIECHEL (SD)	32
Anf. 30 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S)	32
Anf. 31 MARKUS WIECHEL (SD)	33
Anf. 32 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S)	33
<i>Samordning av tågbolagens information.....</i>	<i>33</i>
Anf. 33 EMMA WALLRUP (V).....	33
Anf. 34 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S).....	33
Anf. 35 EMMA WALLRUP (V).....	34
Anf. 36 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S).....	34
<i>Postnords ekonomiska situation .....</i>	<i>34</i>
Anf. 37 PER-ARNE HÅKANSSON (S)	34
Anf. 38 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S)	35
Anf. 39 PER-ARNE HÅKANSSON (S)	35
Anf. 40 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S)	35
<i>Åtgärder mot ovälkommen telefonsäljning.....</i>	<i>36</i>
Anf. 41 EMMA HULT (MP)	36
Anf. 42 Statsrådet PER BOLUND (MP).....	36
Anf. 43 EMMA HULT (MP)	36
Anf. 44 Statsrådet PER BOLUND (MP).....	36
<i>Landsomfattande kontanthantering .....</i>	<i>37</i>
Anf. 45 PER ÅSLING (C).....	37
Anf. 46 Statsrådet PER BOLUND (MP).....	37
Anf. 47 PER ÅSLING (C).....	37
Anf. 48 Statsrådet PER BOLUND (MP).....	38
<i>Tyngre lastbilar på svenska vägar.....</i>	<i>38</i>
Anf. 49 JESSICA ROSENCRANTZ (M)	38
Anf. 50 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S).....	38

Anf. 51 JESSICA ROSENCRANTZ (M)	39
Anf. 52 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S)	39
<i>Eventuella intressekonflikter för AP-fondernas styrelseledamöter .....</i>	<i>39</i>
Anf. 53 MATS PERSSON (L)	39
Anf. 54 Statsrådet PER BOLUND (MP).....	39
Anf. 55 MATS PERSSON (L).....	40
Anf. 56 Statsrådet PER BOLUND (MP).....	40
<i>Svenska hamnar och Nord Stream-projektet .....</i>	<i>40</i>
Anf. 57 MIKAEL OSCARSSON (KD)	40
Anf. 58 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	41
Anf. 59 MIKAEL OSCARSSON (KD)	41
Anf. 60 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	41
<i>Åtgärder för att öka yrkesutbildningarnas attraktivitet.....</i>	<i>41</i>
Anf. 61 CAROLINE HELMERSOON OLSSON (S).....	41
Anf. 62 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S).....	41
Anf. 63 CAROLINE HELMERSOON OLSSON (S).....	42
Anf. 64 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S).....	42
<i>Regeringens inställning till regelverket för arbetskraftsinvandring.....</i>	<i>42</i>
Anf. 65 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD)	42
Anf. 66 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S).....	43
Anf. 67 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD)	43
Anf. 68 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S).....	43
<i>Ett svenskt Natomedlemskap och samarbetet med USA .....</i>	<i>44</i>
Anf. 69 LOTTA OLSSON (M).....	44
Anf. 70 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	44
Anf. 71 LOTTA OLSSON (M).....	44
Anf. 72 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	44
<i>Utvecklingen mot ett kontantlöst samhälle .....</i>	<i>45</i>
Anf. 73 PETER PERSSON (S)	45
Anf. 74 Statsrådet PER BOLUND (MP).....	45
Anf. 75 PETER PERSSON (S)	45
Anf. 76 Statsrådet PER BOLUND (MP).....	45
<i>Internetleverantörers ansvar för att bekämpa piratkopiering .....</i>	<i>46</i>
Anf. 77 JOSEF FRANSSON (SD).....	46
Anf. 78 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S).....	46
Anf. 79 JOSEF FRANSSON (SD).....	46
Anf. 80 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S).....	47
<i>Regeringens flygstrategi och de regionala flygplatserna .....</i>	<i>47</i>
Anf. 81 RIKARD LARSSON (S)	47
Anf. 82 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S)	47
Anf. 83 RIKARD LARSSON (S)	47
Anf. 84 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S)	48
<i>Skatternas konsekvenser för företagen .....</i>	<i>48</i>
Anf. 85 CECILIE TENFJORD-TOFTBY (M)	48

Anf. 86 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S)	48
Anf. 87 CECILIE TENFJORD-TOFTBY (M).....	49
Anf. 88 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S)	49
<i>Nedmonteringen av kopparnätet</i>	49
Anf. 89 MAGNUS OSCARSSON (KD).....	49
Anf. 90 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S)	49
Anf. 91 MAGNUS OSCARSSON (KD).....	50
Anf. 92 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S)	50
<i>Europaparlamentets förslag om en gemensam försvarspolitik</i>	50
Anf. 93 ROGER RICHTOFF (SD)	50
Anf. 94 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	50
Anf. 95 ROGER RICHTOFF (SD)	51
Anf. 96 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	51
<i>Hållbara förutsättningar för svensk turist- och besöksnäring</i>	51
Anf. 97 ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S).....	51
Anf. 98 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S)	51
Anf. 99 ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S).....	52
Anf. 100 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S)	52
<i>Företagsklimatet i Sverige</i>	52
Anf. 101 ANETTE ÅKESSON (M).....	52
Anf. 102 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S)	53
Anf. 103 ANETTE ÅKESSON (M).....	53
Anf. 104 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S)	53
<i>Godspropositionen och åkerinäringen</i>	53
Anf. 105 LEIF PETTERSSON (S).....	53
Anf. 106 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S).....	54
Anf. 107 LEIF PETTERSSON (S).....	54
Anf. 108 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S).....	54
<i>Zonförbud som en åtgärd för ökad trygghet</i>	54
Anf. 109 LARS HJÄLMERED (M).....	54
Anf. 110 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S)	55
Anf. 111 LARS HJÄLMERED (M).....	55
Anf. 112 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S)	55
<i>Värnandet av svenska försvars- och säkerhetsintressen</i>	56
Anf. 113 KALLE OLSSON (S)	56
Anf. 114 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	56
Anf. 115 KALLE OLSSON (S)	56
Anf. 116 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	56
<i>Ostlänken</i>	57
Anf. 117 LOTTA FINSTORP (M).....	57

Anf. 118 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S)	57
Anf. 119 LOTTA FINSTORP (M).....	57
Anf. 120 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S)	57
Anf. 121 TREDJE VICE TALMANNEN.....	58
§ 16 (forts. från § 14) Transporter av frihetsberövade (forts.	
JuU9)	58
Anf. 122 ANNIKA HIRVONEN FALK (MP)	58
(Beslut fattades under § 17.)	59
Ajournering.....	59
Återupptaget sammanträde.....	59
§ 17 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens	
sammanträde.....	59
SfU9 Riksrevisionens rapport om asylboenden	59
SfU10 Riksrevisionens rapport om felaktiga utbetalningar inom socialförsäkringen	59
FöU8 Riksrevisionens rapport om informationssäkerhetsarbete på nio myndigheter	59
KU7 Stärkt meddelarskydd för privatanställda i offentligt finansierad verksamhet.....	60
FiU15 Riksrevisionens rapport om granskningen av Årsredovisning för staten 2015	60
FiU16 Riksrevisionens rapport om skyddet för pensionssparare	61
JuU9 Transporter av frihetsberövade	61
§ 18 Bordläggning.....	61
§ 19 Anmälan om interpellationer	61
§ 20 Anmälan om frågor för skriftliga svar	62
§ 21 Anmälan om skriftliga svar på frågor	62
§ 22 Kammaren åtskildes kl. 16.06.	63